

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

VEJ nr 9575 af 27/06/2025 (Gældende)

Vejledning om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsvejledningen)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin.,
Direktoratet for Kriminalforsorgen, j.nr. 25-61-0036

Vejledning om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsvejledningen)

Afsnit I

Indledende bemærkninger

Kapitel 1

Indledning

1. Reglerne om udgang til indsatte findes navnlig i straffuldbyrdelseslovens §§ 46-49 a, 50, 50 a, i bekendtgørelse om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen) og i cirkulære om behandling m.v. af sager om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner.
2. Vejledningen gælder for personer, der udstår fængselsstraf eller forvaring. Om udgang til varetægtsarrestanter, der i medfør af § 777 i lov om rettens pleje (retsplejeloven) er anbragt i institution for personer, der udstår fængselsstraf eller forvaring, henvises til retsplejelovens § 771, stk. 5, og § 777, 4. pkt., og til udgangsbekendtgørelsens § 3. Reglerne om udgang til øvrige varetægtsarrestanter findes i bekendtgørelse om ophold i varetægt (varetægtsbekendtgørelsen).
3. Om andre regler, der har særlig relevans i forhold til ovennævnte regler om udgang, henvises til
 - 1) bekendtgørelse om anbringelse og overførsel af personer, som skal udstå fængselsstraf eller forvaring (anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen),
 - 2) bekendtgørelse om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørscele og behandlingen af disciplinærsager i fængsler og arresthuse (disciplinærstrafbekendtgørelsen),
 - 3) bekendtgørelse om tilladelse til strafbrydelse (strafbrydelsesbekendtgørelsen),
 - 4) bekendtgørelse om anbringelse af dømte i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus (§ 78-bekendtgørelsen),
 - 5) Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulæreskrivelse om togrejser med DSB samt om tilskud til klienters rejseudgifter,
 - 6) Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulæreskrivelse om retningslinjer for ledsaget udgang (udgangsledsagerinstruksen),
 - 7) Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse om retningslinjer for gruppevis udflugter m.v. fra kriminalforsorgens institutioner,
 - 8) Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulæreskrivelse vedrørende ordningen om underretning af den forurettede om den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse mv. samt om den dømtes medvirken i tv- eller radioprogrammer eller portrætinterview, og
 - 9) Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulæreskrivelse om høring af politiet inden der gives tilladelse til udgang eller træffes afgørelse om prøveløsladelse i sager vedrørende dømte med tilknytning til en rocker- eller bandegruppering mv.

Kapitel 2

Straffuldbyrdelsesloven

4. I lovens § 46, stk. 1-2, er fastsat de formål, hvortil der kan gives udgang, og visse generelle forudsætninger for, at en indsat kan få tilladelse til udgang. Derudover fremgår det af § 46, stk. 3 og 4, at udgang afskæres for visse kategorier af indsatte i visse tilfælde samt for indsatte, der er idømt

disciplinærstraf for besiddelse mv. af mobiltelefon eller lignende kommunikationsudstyr. I lovens § 47 er det fastsat, at tilladelse til udgang gives for et bestemt tidsrum, der medregnes til straffetiden. § 48 regulerer de vilkår, der skal og kan fastsættes for tilladelse til udgang, og § 49 regulerer adgangen til at tilbagekalde tilladelse til udgang og ændre vilkårene for tilladelsen på grund af udeblivelse fra udgang eller anden vilkårsovertrædelse eller på grund af nye oplysninger, der giver grund til at antage, at der er en misbrugsrisiko. I lovens § 49 a er der fastsat en tidsmæssig grænse for, hvornår livstidsdømte og forvaringsdømte, der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, får mulighed for at opnå tilladelse til udgang.

5. Endvidere indeholder lovens § 50 en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om tilladelse til udgang. I den forbindelse gives mulighed for at bestemme, at tilladelse til udgang først kan gives efter ophold i et bestemt tidsrum i institutionen og efter udståelse af en bestemt del af straffen samt at tilladelse til udgang ikke kan gives i et tidsrum af 3 måneder fra indsættelsen, hvis den indsatte uden lovlig grund er udeblevet efter tilsigelse til afsoning. Det kan endvidere bestemmes, at den indsatte, hvis tilladelse til udgang afslås på grund af fare for misbrug, eller hvis udgangstilladelse tilbagekaldes på grund af misbrug eller fare herfor, er afskåret fra i et bestemt tidsrum at forlange en afgørelse af spørgsmålet om tilladelse til udgang (udgangskarantæne).

6. I lovens § 50 a, stk. 1-4, er fastsat de betingelser, der skal være opfyldt for, at der – som et normalt led i afsoningen – kan ske udstationering til eget hjem med fodlænke eller til udslusningsfængsel. Derudover fremgår det af § 50 a, stk. 5, at indsatte, der er dømt for overtrædelse af straffelovens § 216 eller § 225, jf. § 216, ikke kan udstationeres til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol efter § 50 a. Det fremgår endvidere af § 50 a, stk. 6, at sager vedrørende udstationering af indsatte, der er udvist af landet ved dom, behandles efter ansøgning. Endelig fremgår det af § 50 a, stk. 7, at lovens § 46, stk. 3, finder anvendelse ved udstationering i medfør af § 50 a.

Lovens § 50 b indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om udstationering til egen bopæl med fodlænke eller til udslusningsfængsel, herunder om behandling af sager om udstationering, om vilkår, om kontrol og tilsyn m.v., og om tilbagekaldelse af tilladelser til udstationering.

Kapitel 3

Udgangsbekendtgørelsen

7. Bekendtgørelsen er delt op i tre afsnit. Afsnit I (kapitel 1-7) om fællesregler indeholder nogle indledende bestemmelser og bestemmelser om kompetence, betingelser for udgang, høring, fratagelse af mulighed for udgang på grund af udeblivelse efter tilsigelse til afsoning uden lovlig grund, udgangskarantæne og ikendelse af disciplinærstraf, særlige sagsbehandlingsregler, samt udgangsbevis og vederlag m.v. Afsnit II (kapitel 8-15) om de enkelte udgangsformer indeholder bestemmelser om udgang til særlige formål, udgang med henblik på at besøge bestemte personer, frigang, udstationering og udflugter m.v. Afsnit II indeholder endvidere regler om administrativ klageadgang.

Kapitel 4

Visse cirkulærer m.v. om behandling af sager om udgang

8. De vigtigste regler om behandling af sager om udgang fremgår af nedenstående cirkulærer mv.

Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære om behandling m.v. af sager om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner

Cirkulæret er rettet til kriminalforsorgsområderne og politiet og indeholder blandt andet regler om kriminalforsorgsområdernes afgivelse af indstilling, fremgangsmåden ved høring af politidirektøren, underretning af andre myndigheder om tilladelse til udgang eller udeblivelse fra udgang, samt udlevering af udgangsbevis. Cirkulæret har endvidere et kapitel om sagsbehandling m.v. i forbindelse med udstationering til egen bopæl med fodlænke.

Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulæreskrivelse om høring af politiet inden der gives tilladelse til udgang eller træffes afgørelse om prøveløsladelse i sager vedrørende dømte med tilknytning til en rocker- eller bandegrupping mv.

Cirkulæret er rettet til kriminalforsorgsområderne og indeholder blandt andet regler om sagsbehandlingen i sager, hvor den indsatte har tilknytning til en rocker- eller bandegrupping mv.

Vejledning om kriminalforsorgens behandling af udgangssager

Vejledningen er udarbejdet af Koncern Klientsagsbehandling og er rettet til politiet og anklagemyndigheden. Vejledningen omhandler regler og praksis i sager om udgang til besøg hos bestemte personer.

Notat om praksis for anbringelse, udgang, overførsel og prøveløsladelse i sager vedrørende dømte med straf på fængsel i 8 år og længere tidsbestemt straf.

Notatet er udarbejdet af Koncern Klientsagsbehandling og er rettet til kriminalforsorgsområderne.

Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulæreskrivelse vedrørende ordningen om underretning af den forurettede om den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse mv. samt om den dømtes medvirken i tv- eller radioprogrammer eller portrætinterview.

Cirkulæret er rettet til kriminalforsorgsområderne og indeholder blandt andet regler for proceduren ved underretningen af den forurettede i de tilfælde, hvor politiet har bestemt, at der skal ske underretning om den indsatte første uledsagede udgang mv. samt optræden i medierne.

Afsnit II

Fællesregler

Kapitel 5

Indflydelse på straffetiden

9. Tilladelse til udgang gives for et bestemt tidsrum, der medregnes i straffetiden, jf. straffuldbyrðelseslovens § 47.

Kapitel 6

Kompetence

10. Blandt andet straffens længde er afgørende for, om kompetencen til at tillade udgang ligger i kriminalforsorgsområdet eller i Direktoratet for Kriminalforsorgen. Det er således udgangspunktet, at kriminalforsorgsområderne kan tillade udgang til indsatte med tidsbestemte straffe, mens kompetencen ligger i Direktoratet for Kriminalforsorgen, for så vidt angår udgang til indsatte, der udstår straf af fængsel på livstid eller forvaring.

11. Udgangsbekendtgørelsens §§ 4-7 angiver kompetencereglerne for at træffe afgørelse om udgang til indsatte i henholdsvis åbne og lukkede institutioner. Kompetenceforholdene i forbindelse med sager, hvor der er uenighed mellem kriminalforsorgsområdet og den politidirektør, der har behandlet straffesagen, fremgår af udgangsbekendtgørelsens § 8, stk. 1. Bekendtgørelsens § 8, stk. 3, omhandler kompetencen i sager, hvor der er uenighed mellem kriminalforsorgsområdet og de sociale myndigheder om vilkårsfastsættelsen ved udgang til indsatte, der er omfattet af høringsreglen i bekendtgørelsens § 20.

12. Bekendtgørelsens § 9 angiver kompetencereglerne for særlige grupper af indsatte. Det er efter bestemmelsens stk. 1, nr. 1-3, Direktoratet for Kriminalforsorgen, som træffer afgørelse om udgang til indsatte, der er 1) dømt for terror eller anden kriminalitet omfattet af straffelovens kapitel 12 eller 13, 2) dømt for politisk motiveret kriminalitet eller 3) indberettet af kriminalforsorgen til Rigspolitiet på grund af bekymring for radikaliserings eller ekstremisme. Vedrørende indsatte, der er dømt for ”politisk motiveret kriminalitet” bemærkes, at kriminalforsorgsområdet ved modtagelse af en dom til fuldbyrdelse skal være opmærksom på, om der er anført forhold i dommen, som tyder på, at den pågældendes kriminalitet er politisk motiveret, uden at forholdet er omfattet af straffelovens kapitel 12 eller 13. Der henvises til skrivelse af 22. maj 2015 fra Center for Straffuldbyrdelse om høring af politiet om udgang og prøveløsladelse vedrørende klienter, hvor institutionen har indberettet om bekymrende adfærd og/eller klienten er dømt for terror eller politisk motiveret kriminalitet. Derudover henvises til pkt. 18 nedenfor, hvoraf det bl.a. fremgår, at kriminalforsorgsområdet kan give afslag på udgang til de indsatte, der er omfattet af § 9, stk. 1, nr. 1-3, medmindre kriminalforsorgsområdet har anmodet politidirektøren om en udtalelse.

Efter bekendtgørelsens § 9, stk. 1, nr. 4, er det endvidere direktoratet, der træffer afgørelse om udgang til udenlandske indsatte, der skal udvises, medmindre der er tale om udgang med ledsagelse efter § 31, stk. 1, eller den pågældende udstår straf i åben institution alene for overtrædelse af udlændingelovens regler om opholds-, melde- og underretningspligt og er mødt til afsoning fra fri fod. Kriminalforsorgsområdet kan dog give afslag på udgang, jf. § 9, stk. 2, 2. pkt.

Bekendtgørelsens § 9, stk. 3, er en særlig kompetenceregel vedr. udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a, jf. kapitel 11, samt kapitel 12 og kapitel 13 af indsatte, som for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen er anbragt i lukket fængsel, eller som er overført til lukket fængsel i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 25, stk. 1, nr. 4 (negativt stærke indsatte). Det er her i alle tilfælde direktoratet, der har kompetencen til at give tilladelse til udstationering. Kriminalforsorgsområdet kan give afslag på udstationering.

Efter § 9, stk. 4, er det Direktoratet for Kriminalforsorgen, der træffer afgørelse om udgang på grund af helt særlige omstændigheder i tilfælde, hvor udgang ikke kan finde sted på grund af disciplinærstraf for besiddelse mv. af mobiltelefon eller lignende kommunikationsudstyr, jf. straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 4. Kriminalforsorgsområdet kan dog træffe afgørelse, hvis der er tale om udgang til de formål, der nævnes i udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1. Kriminalforsorgsområdet kan endvidere give afslag på udgang til øvrige formål.

13. De fælles regler i udgangsbekendtgørelsens afsnit I gælder alle indsatte, medmindre andet er anført.

Kapitel 7

Misbrugsvurdering

14. Udgang er forudsat som et regelmæssigt led i fuldbyrdelsen af fængselsstraf. Der er således en formodning for, at indsatte under afsoning får udgang. Formodningen for udgang gælder imidlertid ikke i samme grad i de tilfælde, hvor der skal udvises særlig forsigtighed ved misbrugsvurderingen.

15. Tilladelse til udgang forudsætter, at der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og at hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 1, nr. 2-3, samt at der er et godkendt udgangsformål.

16. Misbrugsvurderingen baseres på den indsattes aktuelle forhold og forhold under eventuel tidligere afsoning. I denne forbindelse skal blandt andet indgå oplysninger om disciplinære forseelser i institutionen, i det omfang disse kan give anledning til at formode, at der er risiko for, at den pågældende misbruger udgangen.

Ved vurderingen af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen skal det, jf. straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 2, og udgangsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, tillægges særlig vægt, hvis den indsatte

- 1) er dømt for farlig kriminalitet og ikke har været løsladt i tiden mellem dom og strafudståelse,
- 2) under strafudståelsen er undvejet eller har forsøgt herpå,
- 3) under strafudståelsen har begået strafbart forhold,
- 4) under strafudståelsen er udeblevet fra en tidligere udgang eller i øvrigt har misbrugt en tilladelse til udgang,
- 5) under en tidligere strafudståelse har foretaget handlinger som nævnt i nr. 2-4, uden at betingelserne for uledsaget udgang senere blev fundet opfyldt,
- 6) ikke er mødt til afsoning i overensstemmelse med tilsigelsen,
- 7) inden for de sidste 3 år har været løsladt efter udståelse af mindst 2 fængselsstraffe, og nu udstår fængselsstraf for forhold, der helt eller delvis er begået inden for 6 måneder efter sidste løsladelse,
- 8) er afhængig af euforiserende stoffer,
- 9) har indtaget euforiserende stoffer under afsoningen, eller
- 10) skal udvises af landet ved løsladelsen.

Det skal fremhæves, at det følger af straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 2, nr. 3-4, at såfremt en indsat tidligere har misbrugt en udgangstilladelse, skal dette tillægges særlig vægt ved vurderingen af risikoen for misbrug. I relation til uledsaget udgang medfører dette, at hvis en indsat gentagne gange under den aktuelle afsoning har misbrugt en udgangstilladelse, herunder til at begå ny kriminalitet, skal dette i resten af afsoningstiden tillægges meget betydelig vægt ved vurderingen af, om den indsatte vil misbruge udgang, og således at udgang uden ledsager kun gives undtagelsesvist og som udgangspunkt først i slutningen af afsoningen. Der skal i så fald som udgangspunkt fastsættes vilkår om, at den indsatte rejser direkte til og fra udgangsadressen og ikke forlader denne under udgangen, jf. også nedenfor pkt. 17-18.

Vedrørende vurderingen af misbrugsfaren, når der foreligger et positivt urinanalyseresultat, henvises til punkt 11 i Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning om undersøgelse af indsattes person og opholdsrum i kriminalforsorgens institutioner (undersøgelsesvejledningen).

Straffuldbyrdelseslovens § 49 a indebærer, at indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid - som det klare udgangspunkt - ikke kan opnå tilladelse til udgang, før der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller at vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år. Ved vurderingen af, om en indsat, der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 49 a, kan opnå tilladelse til udgang, inden der er forløbet 10 år, jf. punkt 59 og punkt 68, eller efter de 10 år er gået, vil der skulle foretages en konkret vurdering af, om udgang kan tillades, herunder i forhold til misbrugsrisikoen.

Hvis en tilladelse til udgang afslås på grund af fare for misbrug, kan det bestemmes, at den indsatte i et bestemt tidsrum er afskåret fra at forlange en afgørelse af spørgsmålet om tilladelse til udgang, jf.

udgangsbekendtgørelsens § 22 (udgangskarantæne). Om udgangskarantæne henvises i øvrigt til nedenstående pkt. 38-41.

17. Kan der ikke bortses fra en vis misbrugsrisiko, vil udgang kunne gives med ledsager, hvis udgangsformålet taler for, at der gives tilladelse til udgang. Der vil ligeledes med henblik på at mindske misbrugsrisikoen kunne fastsættes særvilkår for udgangen, f.eks. et vilkår om behandling mod misbrug af alkohol eller om, at den indsatte rejser direkte til og fra udgangsadressen.

18. Der skal i øvrigt i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret afvejning af formålet med den ansøgte udgang overfor den misbrugsrisiko, der må antages at foreligge, herunder også en vurdering af, hvilken form for kriminalitet risikoen eventuelt omfatter.

Ved denne afvejning skal der tages hensyn til varigheden af den resterende opholdstid indtil forventet løsladelse. Der skal tillige tages hensyn til, om den pågældende befinder sig i en særlig risikosituation for undvigelse eller udeblivelse. Særligt vedrørende misbrugsvurdering i forbindelse med udstationering til egen bopæl med fodlænke eller udslningsfængsel i medfør af straffuldbyrdeleslovens § 50 a henvises til pkt. 95 nedenfor, ligesom der i forhold til udstationering til egen bopæl med fodlænke i medfør af udgangsbekendtgørelsens kapitel 13 henvises til pkt. 117 nedenfor.

Kapitel 8

Høring m.v.

Høring m.v. af politiet

19. Inden der gives tilladelse til udgang (ledsaget eller uledsaget), skal kriminalforsorgsområdet i visse tilfælde indhente en udtalelse fra den politidirektør, der har behandlet straffesagen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, og § 16, stk. 1. Det er også politidirektøren, der skal høres, inden der gives tilladelse til ikke regelmæssig udgang til indsatte, der udstår straf af fængsel på livstid eller udstår forvaring, herunder indsatte omfattet af straffuldbyrdeleslovens § 49 a. Se også punkt 25 nedenfor. Sigtet med høringen af politiet er at belyse forhold af betydning for udgangsbetingelserne i straffuldbyrdeleslovens § 46, stk. 1, nr. 2 og 3, dvs. oplysninger om en eventuel misbrugsrisiko og om, hvorvidt hensynet til retshåndhævelsen taler imod udgangen.

Der skal efter *udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 1*, foretages en sådan høring, hvis den indsatte er dømt for farlig kriminalitet eller i øvrigt for lovovertrædelse af særlig grov eller professionel karakter. Tilsvarende gælder en række andre tilfælde, hvor den indsatte har begået kriminalitet under undvigelse eller udgang, eller hvor den indsatte hyppigt recidiverer, jf. *udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 2-4*.

Særligt om høring vedrørende indsatte med tilknytning til rocker- eller bandegruppering

I tilfælde, hvor der er tale om udgang til indsatte, hvor politidirektøren i forbindelse med underretningen af kriminalforsorgen om, at den pågældende skal udstå fængselsstraf m.v., har oplyst, at den pågældende har tilknytning til en rocker- eller bandegruppering mv., eller hvis det på anden vis er oplyst, at den pågældende har en sådan tilknytning, skal der ligeledes foretages høring, jf. *udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 5*. Det bemærkes, at der vil være situationer, hvor politiet skal høres, selv om oplysningerne om tilknytning til en rocker- eller bandegruppering mv. ikke har været afgørende for kriminalforsorgens beslutning om placering af den dømte. Der vil dermed også i forhold til f.eks. indsatte i åbne fængsler kunne være tilfælde, hvor der skal foretages høring.

I tilknytning til reglen i udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 5, bemærkes, at det fremgår af lovbemærkningerne til straffuldbyrdelesloven (ændring af bl.a. straffuldbyrdelesloven i foråret 2014), at der

skal foretages høring, hvis institutionen (nu kriminalforsorgsområdet) under den pågældendes afsoning har en formodning om, at den pågældende har tilknytning til rocker- og bandemiljøet eller kendskab til, at den pågældende har tilknytning til en anden slags kriminel gruppe.

Det er fremhævet i lovbemærkningerne, at der ved høringen efter udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 5, skal gives politiet oplysning om den dømtes afsoningsforhold, som skønnes at kunne have relevans for politiets vurdering af sagen. Det kan ifølge de nævnte lovbemærkninger f.eks. være oplysninger om, at en indsat, som tidligere har haft tilknytning til en rocker- eller bandegruppering mv. muligvis har frasagt sig sit medlemskab under afsoningen eller på anden måde kan være udtrådt af den pågældende gruppering.

Hvis kriminalforsorgsområdet, efter at have foretaget den første høring af politiet efter udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 5, finder, at betingelserne for udgang er opfyldt, skal der indhentes endnu en udtalelse fra politidirektøren, jf. udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 3.

Politiet vil i forbindelse med denne høring få mulighed for at udtale sig om de forhold, som har betydning for spørgsmålet om afskæring af udgang i henhold til straffuldbyrddelseslovens § 46, stk. 3. Det gælder spørgsmålet om den pågældendes gruppetilknytning og spørgsmålet om, hvorvidt den pågældende gruppe er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt, og om der inden for gruppen har været anvendt skydevåben mv. som led i konflikten.

Der vil således være tilfælde, hvor der først kan træffes afgørelse vedrørende spørgsmålet om udgang, efter at der er indhentet 2 udtalelser fra politiet.

I tilfælde, hvor udgangstilladelse må afslås allerede på grundlag af en misbrugsvurdering eller på grund af hensynet til retshåndhævelsen, efter at en høring efter udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 5, har fundet sted, vil institutionen ikke skulle høre politiet om, hvorvidt udgang ikke kan ske efter straffuldbyrddelseslovens § 46, stk. 3.

Det fremgår af lovbemærkningerne til straffuldbyrddelseslovens § 46, stk. 3, at politiet ikke har pligt til at udtale sig. Der vil således kunne forekomme tilfælde, hvor politiet skønner, at det af politimæssige eller efterforskningsmæssige grunde er mere hensigtsmæssigt at undlade at afgive en udtalelse. Tilsvarende vil der kunne forekomme tilfælde, hvor politimæssige eller efterforskningsmæssige hensyn vil have indvirkning på omfanget og detaljeringsgraden af den udtalelse, som politiet afgiver.

Det fremgår endvidere af lovbemærkningerne, at afskæring af adgangen til udgang efter straffuldbyrddelseslovens § 46, stk. 3, vil bero på en politifaglig vurdering, og at det afgørende for, om udgang vil skulle nægtes, alene er, om der foreligger sådanne oplysninger fra politiet som nævnt i bestemmelsen. Kriminalforsorgen vil ikke skulle foretage en prøvelse eller vurdering af politiets oplysninger. Politiets oplysninger skal således ifølge lovbemærkningerne lægges uprøvet til grund af kriminalforsorgen.

Sagsbehandlingstiden i disse sager vil ofte være længere end i sager, hvor der kun skal foretages én høring af politiet. Ved vurderingen af hvornår spørgsmålet om påbegyndelse af et udgangsforløb skal tages op til behandling, kan dette indgå i overvejelserne.

Særligt om høring vedrørende indsatte, der er dømt for terror m.v.

Efter *udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 6-8*, skal kriminalforsorgsområdet i de tilfælde, hvor kriminalforsorgsområdet finder, at betingelserne for udgang er opfyldt, anmode politidirektøren om at afgive en udtalelse, hvis den indsatte er 1) dømt for terror eller anden kriminalitet omfattet af straffelovens kapitel 12 eller 13, 2) dømt for politisk motiveret kriminalitet eller 3) indberettet af kriminalforsorgen til Rigspolitiet på brug af bekymring for radikalisering eller ekstremisme. Politidirektøren skal herefter

sende sin udtalelse direkte til Direktoratet for Kriminalforsorgen, som træffer afgørelse i sagen. Finder kriminalforsorgsområdet på den anden side, at en indsat, der er omfattet af udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 6-8, skal have afslag på udgang, undlader kriminalforsorgsområdet at anmode politidirektøren om en udtalelse og træffer selv afgørelse om afslag på udgang. Der henvises i øvrigt til punkt 12 ovenfor hvad angår ”politisk motiveret kriminalitet”.

Høring vedrørende udenlandske indsatte

Efter *udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 9*, skal der endvidere foretages høring vedrørende udgang til udenlandske indsatte, der skal udvises af landet, hvis straffesagen er behandlet i Danmark. I tilfælde hvor det efter bekendtgørelsens § 9, stk. 1, nr. 4, er Direktoratet for Kriminalforsorgen, der træffer afgørelse i sagen, foretager kriminalforsorgsområdet sådan høring, inden der afgives indstilling til direktoratet.

Særligt vedrørende høring om udstationering efter straffuldbyrdslovens § 50 a

Efter *udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 2*, skal der foretages høring, inden der gives tilladelse til udstationering efter straffuldbyrdslovens § 50 a, om de forhold, der er nævnt i straffuldbyrdslovens § 50 a, stk. 1, nr. 2 (misbrugsrisikoen) og § 50 a, stk. 1, nr. 3 (retshåndhævelsen). Hvis den indsatte allerede har tilladelse til udgang, skal politiet høres i de tilfælde, der er nævnt i § 15, stk. 1, nr. 5-9. Hvis den indsatte ikke allerede har tilladelse til udgang, skal der foretages høring i de tilfælde, der er nævnt i § 15, stk. 1, nr. 1-9.

Høring vedrørende straffesager behandlet i udlandet

Sager vedr. indsatte, hvis straffesag er behandlet i udlandet, behandles i kriminalforsorgsområderne efter de sædvanlige regler. Da der ikke er nogen relevant dansk politimyndighed at høre, gælder reglerne om politihøring således ikke i disse sager.

Fritagelse for høring af politiet

20. Bestemmelsen i udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 4, handler om fritagelse for høring i visse situationer.

For så vidt angår de indsatte, der nævnes i udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 1-4, skal høring ikke foretages, hvis den indsatte eksempelvis har været på fri fod mellem domfældelsen og indsættelsen i institutionen eller med hensyn til indsatte placeret på behandlingsafdelinger i forbindelse med behandlingsmæssige ledsagede udgange til f.eks. NA-møder, jf. i øvrigt udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 4. Bestemmelsen i bekendtgørelsens § 15, stk. 4, omhandler ikke de indsatte, der nævnes i bekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 5-9. Der skal således altid foretages høring i de tilfælde, der er nævnt i bekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 5-9, eksempelvis for så vidt angår indsatte, hvor politidirektøren i forbindelse med underretningen af kriminalforsorgen om, at den pågældende skal udstå fængselsstraf mv., har oplyst, at den pågældende har tilknytning til en rocker- eller bandegrupping mv., eller hvis det på anden vis er oplyst, at den pågældende har en sådan tilknytning, jf. udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 5.

Høring i bl.a. sager vedrørende indbrudskriminalitet

21. Uanset reglerne i § 15 skal der foretages høring af politidirektøren, hvis forholdene i det enkelte tilfælde taler herfor, eller hvis politidirektøren i den enkelte sag har anmodet herom, jf. udgangsbekendtgørelsens § 16, stk. 1. Det bemærkes, at direktoratet i særlige sager kan gøre kriminalforsorgsområdet opmærksom på, at forholdene taler for, at der skal foretages høring.

Finder politidirektøren, at der ikke bør gives tilladelse til udgang efter reglerne i kapitel 9 i særlige tidsrum, fordi der på grund af dom for indbrudstyveri er risiko for ny indbrudskriminalitet i det pågældende tidsrum, hvor mange private hjem står tomme, afgiver politidirektøren en udtalelse til kriminalforsorgen om denne risiko for misbrug i forbindelse med underretningen af kriminalforsorgen om, at personen skal udstå fængselsstraf m.v., jf. iværksættelsescirkulærets § 1, stk. 2 og udgangsbekendtgørelsens § 16, stk. 2. De særlige tidsrum, hvor der på grund af dom for indbrudstyveri kan være risiko for ny indbrudskriminalitet, kan for eksempel være juleperioden, vinter-, påske- og efterårsferien og dele af sommerperioden. Hvis ikke andet fremgår af politiets udtalelse, omfatter juleperioden tidsrummet fra den 23. december til og med den 3. januar, og påskeferien tidsrummet fra lørdag før palmesøndag til og med 2. påskedag. Vinter- og efterårsferien omfatter henholdsvis ugerne 7-8 og 42, og dele af sommerperioden omfatter juli måned.

Politiets udtalelse om udgang i særlige tidsrum skal indgå i kriminalforsorgsområdets misbrugsvurdering i forbindelse med stillingtagen til spørgsmålet om udgang. Det bemærkes, at der skal foretages høring af politidirektøren, hvis dette i øvrigt følger af reglerne i udgangsbekendtgørelsens kapitel 4.

Det bemærkes videre, at såfremt den indsatte har fået afslag på udgang i juleperioden, bør dette indgå i utilrådelighedsvurderingen, såfremt der måtte opstå spørgsmål om fremrykning af prøveløsladelsestidspunktet i juleperioden efter reglerne i løsladelsesbekendtgørelsens § 24.

Uenighedssager

22. Er der uenighed mellem politidirektøren og kriminalforsorgsområdet om, hvorvidt betingelserne for udgang i straffuldbyrdslovens § 46, stk. 1, nr. 2 og 3, samt § 50 a, stk. 1, nr. 2 og 3, er opfyldt, træffes afgørelsen altid af Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 8. Det bemærkes, at afgørelse om tilladelse til udgang efter udgangsbekendtgørelsens §§ 5 og 7 i alle tilfælde træffes af Direktoratet for Kriminalforsorgen, uanset om der er uenighed mellem politidirektøren og kriminalforsorgsområdet om, hvorvidt betingelserne for udgang i straffuldbyrdslovens § 46, stk. 1, nr. 2 og 3, samt hhv. § 50 a, stk. 1, nr. 2 og 3, er opfyldt. Tilsvarende gælder visse tilladelser til udgang til udenlandske indsatte, der skal udvises, jf. udgangsbekendtgørelsens § 9, stk. 1, nr. 4, og afgørelse om tilladelse til udstationering af de i udgangsbekendtgørelsens § 9, stk. 3, nævnte indsatte (negativt stærke indsatte). For så vidt angår de indsatte, der er omfattet af udgangsbekendtgørelsens § 9, stk. 1, nr. 1-3, træffer direktoratet ligeledes i alle tilfælde afgørelse om tilladelse til udgang, men derudover gælder det særlige, at direktoratet også skal træffe afgørelse om afslag på udgang i de sager, hvor politidirektøren er anmodet om en udtalelse, jf. pkt. 19 ovenfor.

Ny høring om senere udgang af samme eller anden art

23. Hvis der er givet tilladelse til udgang, fremgår det af udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 5, at der ikke skal ske ny høring om senere udgang af henholdsvis samme eller anden art, medmindre der foreligger væsentligt ændrede omstændigheder, eller der er tale om udgang af anden art til de indsatte, der er nævnt i § 15, stk. 1, nr. 5-9.

Som væsentligt ændrede omstændigheder anses f.eks. ophævelse af særvilkår om forbud mod at opsøge bestemte steder, personer eller lignende, ændring af udgangsadressen m.v. Det må i hvert enkelt tilfælde bero på en konkret vurdering, om der foreligger sådanne væsentligt ændrede omstændigheder.

Der skal som udgangspunkt høres igen ved overgang fra ledsaget til uledsaget udgang. Dog kan det i forbindelse med høring over ledsaget udgang aftales, at der ikke skal høres igen ved eventuel overgang til uledsaget udgang. Endvidere kan der i situationer, hvor der er tale om et samlet forløb med et antal ledsagede udgange med overgang til uledsaget udgang, høres over hele forløbet.

For så vidt angår indsatte, der har tilknytning til en rocker- eller bandegruppering mv., fremgår det i øvrigt af lovbemærkningerne til straffuldbyrðelseslovens § 46, stk. 3, at politiet efter omstændighederne i den konkrete sag i forbindelse med en høring efter udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 3, bør undlade at afgive udgangshindrende oplysninger i tilfælde, hvor der er spørgsmål om udgang til et særligt formål som nævnt i udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1 eller 2. Eksempelvis forudsættes det, at politiet i almindelighed ikke afgiver oplysninger, som afskærer den indsatte fra at komme på udgang efter straffuldbyrðelseslovens § 46, stk. 3, hvis formålet med udgangen er at deltage i en nærstående persons begravelse eller lignende. I stedet vil politiet kunne henstille til, at den indsatte i givet fald ledsages af personale fra kriminalforsorgsområdet under udgangen. Hvis der foretages høring efter udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 3, vedrørende en § 31-udgang, og udgang ikke afskæres efter straffuldbyrðelseslovens § 46, stk. 3, vil der således altid være tale om væsentligt ændrede omstændigheder, hvis den indsatte efterfølgende søger om udgang af samme eller anden art. Der skal således foretages ny høring efter udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 3. Tilsvarende vil der kunne foretages ny høring af politidirektøren efter udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 3, vedrørende en § 31-udgang, selv om politidirektøren tidligere har oplyst, at betingelserne for at afskære sædvanlig udgang er til stede.

Særligt vedrørende høring om udstationering til egen bopæl med fodlænke efter udgangsbekendtgørelsens kapitel 11 og 13 gælder, at der foreligger væsentligt ændrede omstændigheder, hvis den indsatte tidligere har haft udgang til en anden adresse end den adresse, som den indsatte skal udstationeres til.

Skriftlig eller telefonisk høring

24. Høring af politidirektøren forudsættes at ske skriftligt. Telefonisk høring bør alene ske i meget hastende sager, hvilket f.eks. kan være tilfældet ved udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1, nr. 1 og 2, og selv i disse undtagelsestilfælde bør kriminalforsorgsområdet anmode politidirektøren om efterfølgende at svare skriftligt. Såfremt spørgsmålet skal forelægges for Direktoratet for Kriminalforsorgen vil dette tillige kunne ske telefonisk.

Høring af statsadvokaten m.v.

25. Det fremgår af udgangsbekendtgørelsens § 18, at der, inden der gives tilladelse til regelmæssig udgang til indsatte, der udstår straf af fængsel på livstid eller forvaring, skal ske høring af den statsadvokat, som straffesagen henhører under. Sådan høring skal endvidere ske, hvis der senere gives tilladelse til udgang, der vil medføre yderligere lempelser i afsoningsforløbet. I forhold til høring, når der alene skal gives tilladelse til ikke regelmæssig udgang, henvises til pkt. 19 ovenfor. Høring af statsadvokaten kan ske i forbindelse med et møde mellem statsadvokaterne og Direktoratet for Kriminalforsorgen, men kan også ske skriftligt efter forudgående drøftelse med direktoratet.

Det fremgår af udgangsbekendtgørelsens § 19, stk. 1, at der til brug for vurderingen af spørgsmålet om tilladelse til udgang omfattet af høringsreglen i bekendtgørelsens § 18 (dvs. regelmæssig udgang) til indsatte, der udstår forvaring, skal indhentes en erklæring fra speciallæge i psykiatri eller efter omstændighederne fra autoriseret psykolog.

Det fremgår af udgangsbekendtgørelsens § 19, stk. 2, at der også kan indhentes en erklæring som nævnt i § 19, stk. 1, for indsatte, der udstår fængselsstraf, hvis forholdene taler for det.

Endelig fremgår det af bekendtgørelsens § 19, stk. 3, at tilladelse til udgang til forvaringsdømte omfattet af straffuldbyrðelseslovens § 49 a, inden vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år, med henblik på at vurdere den pågældendes farlighed, jf. straffuldbyrðelseslovens § 49 a in fine, forudsætter, at en speciallæge i psykiatri finder udgangen nødvendig.

Høring af socialforvaltningen

26. I de tilfælde, der er nævnt i udgangsbekendtgørelsens § 20, stk. 1, skal der indhentes en udtalelse fra den indsattes bopælskommune (socialforvaltningen) om vilkårsfastsættelsen. Derudover kan der indhentes en sådan udtalelse i tilfælde, hvor der konkret findes at være anledning hertil. Hvis der er uenighed mellem kriminalforsorgsområdet og socialforvaltningen træffes afgørelsen af Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 3.

Kapitel 9

Retshåndhævelsen og vilkår for udgang

27. Tilladelse til udgang forudsætter, at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udgangstilladelsen, jf. straffuldbyrdeleslovens § 46, stk. 1, nr. 3. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis indsatte, der er dømt for alvorlig kriminalitet, ønsker udgangstilladelse til en optræden, hvorved den pågældende i særlig grad kommer i offentlighedens søgelys, eller til bestemte steder, hvor hensynet til at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen klart tilsiger, at den indsatte ikke bør kunne komme på det pågældende tidspunkt. Hensynet til retshåndhævelsen kan endvidere isoleret set tale imod, at indsatte med længere straf for alvorlig kriminalitet får tilladelse til udgang før efter udståelse af en vis del af straffen. Afslag på udgang vil komme på tale i de tilfælde, hvor hensynet til retshåndhævelsen ikke kan tilgodeses ved anvendelse af særvilkår, jf. udgangsbekendtgørelsens § 12, stk. 2, eller andre særvilkår, som findes hensigtsmæssige.

28. Udgange må ikke benyttes på en måde, der klart strider imod retshåndhævelsen og det formål, der tilsiges med udgangen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 11, nr. 1.

29. For enhver udgangstilladelse gælder en række faste vilkår, der fremgår af straffuldbyrdeleslovens § 48, stk. 1, og udgangsbekendtgørelsens § 11. Der kan herudover efter en konkret vurdering fastsættes yderligere vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug. Der kan således blandt andet fastsættes særvilkår om, at den indsatte skal undergive sig behandling mod misbrug af alkohol eller lignende. Hvis man ønsker absolut forbud mod indtagelse af alkohol under udgangen, bør der fastsættes særvilkår om forbud mod indtagelse af alkohol, idet det sædvanlige vilkår om behandling mod misbrug af alkohol ikke i sig selv indebærer et sådant forbud.

30. Der kan fastsættes særvilkår om, at den indsatte ikke må besøge bestemte steder eller opsøge bestemte personer. Der kan endvidere være grundlag for at bestemme, at udgang ikke må afvikles samtidig med meddomfældte. Der vil som udgangspunkt være behov for at fastsætte særvilkår af denne art i forbindelse med udgang til personer, der har tilknytning til grupper, hvoraf en flerhed er dømt for ikke ubetydelig kriminalitet.

Vilkåret om, at den indsatte ikke må besøge bestemte steder, kan endvidere fastsættes i tilfælde, hvor indsatte ikke må opsøge gerningsstedet. Der er desuden mulighed for at fastsætte vilkår om, at den indsatte ikke opsøger den eller de forurettede i sagen. Særvilkår af denne art skal fastsættes i tilfælde, hvor lovovertrædelsens grovhed og karakter eller hensynet til den forurettede tilsiger det. Fastsættelse af sådanne vilkår i disse situationer kan kun undlades, hvis tungtvejende hensyn taler imod.

Ifølge lovbemærkningerne (ændring af bl.a. straffuldbyrdelesloven i 2014) skal praksis for anvendelsen af det ovennævnte vilkår om, at den indsatte ikke må besøge bestemte steder eller opsøge bestemte personer udvides, således at det i højere grad end tidligere omfatter dømte, som har en løsere tilknytning til rocker- eller bandemiljøet. Der kan således også for indsatte, der blot har en løsere tilknytning til en rocker- eller bandegruppe være behov for det nævnte vilkår. Ifølge lovbemærkningerne vil et sådant

vilkår kunne anvendes til at dæmme op for, at f.eks. unge, som føler sig tiltrukket af rockere og bandemedlemmer og derfor bevæger sig på kanten af dette miljø, sluses ind i kriminelle aktiviteter inden for rocker- og bandemiljøet. Ifølge lovbemærkningerne skal spørgsmålet om, hvorvidt en person har en løsere tilknytning til rocker- eller bandemiljøet, vurderes af institutionen (nu kriminalforsorgsområdet) på baggrund af den viden, som institutionen (nu kriminalforsorgsområdet) selv er i besiddelse af.

31. Kriminalforsorgsområdet bestemmer, om en udgang skal ske med eller uden ledsagelse. Der tages ved afgørelsen hensyn til formålet og risikoen for misbrug. Udgang fra åben institution gives i almindelighed uden ledsagelse. Det vil dog være hovedreglen, at indsatte i åben institution med fængselsstraffe på 8 år eller derover vil påbegynde et udgangsforløb med ledsagelse. Udgang med ledsagelse gives i almindelighed kun for 1 dag. Direktoratet for Kriminalforsorgen har ved cirkulæreskrivelse om retningslinjer for ledsaget udgang (udgangsledsagerinstruksen) fastsat nærmere retningslinjer for ledsagerens funktioner og opgaver i forbindelse med afvikling af ledsaget udgang.

Særligt vedrørende retshåndhævelsessenssyn og vilkår i forhold til udstationering efter § 50 a henvises til kapitel 18 nedenfor, ligesom der i forhold til retshåndhævelsessenssyn i forbindelse med udstationering til egen bopæl med fodlænke efter udgangsbekendtgørelsens kapitel 13 henvises til pkt. 117 nedenfor.

Kapitel 10

Udgang til udlandet

32. Udgang til udlandet kan ikke gives, medmindre ganske særlige omstændigheder taler herfor. Ganske særlige omstændigheder kan f.eks. være følgende:

- 1) At besøge nærmeste pårørende, det vil sige ægtefælle/samlever, forældre og børn, der har bopæl uden for landets grænser.
- 2) Uopsættelige forretningssituationer, der ikke kan varetages af andre.
- 3) Ekskursioner for så vidt angår indsatte placeret uden for Kriminalforsorgens institutioner i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 78 eller som udstationeret. Ekskursionen skal være et væsentligt led i det behandlingsforløb, som danner grundlag for placeringen.
- 4) Ekskursioner, som er et nødvendigt led i forbindelse med undervisningsforløb. Det gælder såvel under frigang som under udstationering og § 78-anbringelse. Nødvendighedskravet betyder, at deltagelse i ekskursionen skal være en forudsætning for at gennemføre undervisningsforløbet.
- 5) Transitsituationer, f.eks. udgang til Bornholm via Sverige.

Kriminalforsorgsområdets kompetence til at afgøre spørgsmålet om udgang fremgår af udgangsbekendtgørelsens §§ 4-9.

Kapitel 11

Udgang til udlændinge, der skal udvises

33. Der kan – efter nøje vurdering af misbrugsrisikoen i hvert enkelt tilfælde – gives tilladelse til udgang med henblik på besøg hos nærstående personer her i landet, til hvem forbindelsen er etableret inden strafudståelsen. Ved nærstående personer forstås ægtefælle eller samlever, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at denne kan sidestilles med de nævnte familieband.

Ved vurderingen af udgangsspørgsmålet lægges der bl. a. vægt på, om den nærmeste familie vil følge med den indsatte til udlandet ved udvisningen, politiets udtalelse i sagen, kriminalforsorgsområdets vurdering af misbrugsrisikoen samt længden af den resterende afsoningstid.

Om kompetencen til at afgøre spørgsmålet om udgang henvises til udgangsbekendtgørelsens § 9, stk. 1-2, og ovenfor under pkt. 12.

Det forudsættes, at der er aflagt hjemmebesøg, inden der træffes afgørelse om eventuel tilladelse til udgang.

34. Inden der gives tilladelse til udgang, skal der indhentes en udtalelse fra den politidirektør, der har behandlet straffesagen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 9. Sådan udtalelse skal også indhentes, inden der gives tilladelse til udgang i de tilfælde, der er nævnt i udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, nr. 1-3.

Hvis der efter et ledsaget udgangsforløb senere bliver spørgsmål om tilladelse til uledsaget udgang, skal der altid indhentes en fornyet udtalelse fra politidirektøren.

Hvis der undtagelsesvis bliver tale om udgang i henhold til udgangsbekendtgørelsens §§ 104-105, skal der ligeledes indhentes en udtalelse fra politidirektøren.

Kapitel 12

Fratagelse af mulighed for udgang ved udeblivelse uden lovlig grund efter tilsigelse til afsoning, afskæring af udgang i medfør af straffuldbyrdeleslovens § 46, stk. 3-4, tilbagekaldelse af udgang og ændring af udgangsvilkår efter straffuldbyrdeleslovens § 49, øvrige reaktioner ved udgangsmisbrug samt udgangskarantæne

Fratagelse af mulighed for udgang på grund af udeblivelse uden lovlig grund efter tilsigelse til afsoning, jf. udgangsbekendtgørelsens § 21, stk. 1

35. Hvis en domfældt ikke møder på det tidspunkt, hvortil den pågældende er tilsagt til afsoning, og dette skyldes omstændigheder, som må lægges den pågældende til last, skal den pågældende anses for at være udeblevet uden lovlig grund. I sådanne tilfælde skal den pågældende fratages muligheden for tilladelse til udgang i et tidsrum af op til 6 måneder fra indsættelsen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 21, stk. 1. Det følger af bemærkningerne til loven (lovændring i 2022), at udgangspunktet om fratagelse af udgang i "op til 6 måneder", vil skulle fraviges, hvor fratagelse af muligheden for tilladelse til udgang i 6 måneder vil være uforholdsmæssig, herunder hvor den indsatte alene skal afsones en fængselsstraf af en varighed tæt på 6 måneder. Der vil være mulighed for at tillade udgang til særlige formål efter udgangsbekendtgørelsens § 31, hvis særlige omstændigheder taler derfor, jf. udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 4. Det følger af forarbejderne til loven, at en domfældt ikke er udeblevet uden lovlig grund, hvis den pågældende kan godtgøre, at undladelsen af at møde til afsoning i overensstemmelse med tilsigelsen skyldes omstændigheder, som ikke kan lægges den pågældende til last f.eks. i et tilfælde, hvor domfældte er mødt for sent som følge af en togforsinkelse el. lign. Hvis kriminalforsorgsområdet skønner, at den overskridelse, der foreligger fra den dømtes side, må anses for ubetydelig, kan det ligeledes lægges til grund, at den dømte ikke er udeblevet uden lovlig grund.

Om behandlingen af sager, hvor den indsatte gør gældende, at denne ikke har modtaget indkaldelsen til afsoning henvises til skrivelse om visse spørgsmål ved behandlingen af sager om udeblivelse efter tilsigelse til afsoning.

Afskæring af udgang i medfør af straffuldbyrdeleslovens § 46, stk. 3-4

36. Afskæring af udgang er reguleret i henholdsvis § 46, stk. 3, og § 46, stk. 4, i straffuldbyrdelesloven. Indholdet af disse to forskellige bestemmelser er nærmere beskrevet nedenfor.

Efter *straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 3*, kan udgang ikke finde sted, hvis politiet oplyser, at den indsatte skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den indsatte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt skydevåben mv.

Der vil således under de angivne betingelser ikke kunne træffes afgørelse om at tillade udgang. Det fremgår af lovbemærkningerne til straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 3 (lovændring i 2014), at i tilfælde, hvor der allerede er truffet en afgørelse om at tillade udgang, fører bestemmelsen til, at udgangen bortfalder, indtil hindringen for udgangen er ophørt.

Det anføres således i lovbemærkningerne, at der vil kunne forekomme tilfælde, hvor der er truffet afgørelse om tilladelse til udgang, men hvor der efterfølgende tilgår oplysninger fra politiet, som kan være til hinder for udgang. Det kan f.eks. være oplysninger om, at en voldelig konflikt er brudt ud, efter at afgørelsen om udgang blev truffet, eller lignende oplysninger om det aktuelle konfliktbillede, jf. Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulæreskrivelse om høring af politiet inden der gives tilladelse til udgang eller træffes afgørelse om prøveløsladelse i sager vedrørende dømte med tilknytning til en rocker- eller bandegruppering m.v.

I tilfælde, hvor der er meddelt tilladelse til udgang med henblik på deltagelse i en bestemt begivenhed, men hvor oplysninger fra politiet efterfølgende afskærer muligheden for at gennemføre udgangen, fører bestemmelsen til, at udgangstilladelsen bortfalder.

Også i tilfælde, hvor udgangsformålet fortsat må antages at være til stede på et senere tidspunkt, vil oplysningerne fra politiet føre til, at udgangstilladelsen bortfalder. I så fald må der således – hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt – gives en ny udgangstilladelse, når udgangshindringen ikke længere er til stede.

For personer, som har tilladelse til at afvikle et fast udgangsforløb, medfører bestemmelsen, at udgangsforløbet afbrydes, således at forestående udgange ikke kan afvikles, så længe udgangshindringen er til stede. Muligheden for at gennemføre disse udgange bortfalder således. Når udgangshindringen er ophørt, vil udgangsforløbet kunne genoptages, såfremt tilladelsen omfatter yderligere udgange.

Det er præciseret i lovbemærkningerne, at udgange, som på grund af udgangshindringen ikke er blevet afviklet, ikke opspares, jf. udgangsbekendtgørelsens § 21, stk. 4. For personer, som afvikler et frigangs- eller udstationeringsforløb, fører bestemmelserne tilsvarende til, at forløbet afbrydes. For indsatte, der er udstationerede betyder dette, at den pågældende skal tilbageføres til fængsel eller arresthus, indtil udgangshindringen er ophørt.

Efter *straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 4*, kan udgang ikke finde sted, hvis den dømte inden for de seneste 3 måneder er ikendt disciplinærstraf for overtrædelse af bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 36, stk. 2, om besiddelse mv. af mobiltelefon eller lignende kommunikationsudstyr i institutionen eller for overtrædelse af regler fastsat i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 36, stk. 3, jf. stk. 2. Dette gælder uanset om forholdet konkret giver anledning til at antage, at den indsatte vil misbruge en udgangstilladelse og uanset, om overtrædelsen af forbuddet mod mobiltelefoner samtidig er strafbelagt i straffeloven eller alene kan resultere i en disciplinærstraf.

Der kan dog undtagelsesvist gives tilladelse til udgang, hvis helt særlige omstændigheder taler derfor.

3 måneders fristen regnes fra datoen for kriminalforsorgsområdets afgørelse i disciplinærsagen. Dette gælder også i tilfælde, hvor den indsatte klager til Direktoratet for Kriminalforsorgen, idet det her er forudsat, at klagen ikke i den konkrete sag er tillagt opsættende virkning. I situationer, hvor den indsatte

har været varetægtsfængslet og derefter overgår til afsoning, vil også disciplinærstraffe, der inden for 3 måneders fristen er ikendt under varetægtsopholdet, være omfattet af bestemmelsen.

I tilfælde, hvor der er meddelt tilladelse til udgang med henblik på deltagelse i en bestemt begivenhed, fører bestemmelsen til, at udgangstilladelsen bortfalder. I så fald må der – hvis betingelserne herfor i øvrigt fortsat er opfyldt – gives en ny udgangstilladelse, når de 3 måneder er gået.

For indsatte, som har tilladelse til et fast udgangsforløb, f. eks. til besøg hos bestemte personer eller til frigang, medfører bestemmelsen, at udgangsforløbet afbrydes, således at forestående udgange ikke kan afvikles. Efter 3 måneder vil udgangsforløbet kunne genoptages, hvis betingelserne herfor i øvrigt fortsat er til stede.

Det bemærkes, at straffuldbyrdeleslovens § 46, stk. 4, ikke gælder for så vidt angår udstationering efter straffuldbyrdeleslovens § 50 a. Der henvises i den forbindelse til udgangsbekendtgørelsens § 21, stk. 3, sidste pkt.

Det fremgår af lovbemærkningerne til straffuldbyrdeleslovens § 46, stk. 4, (lovændring i 2016), at der imidlertid kan forekomme situationer, hvor udgangskarantæne vil være så indgribende, at der bør være mulighed for at tillade udgang, inden de 3 måneder er udløbet. Der er således efter § 46, stk. 4, 2. pkt., og udgangsbekendtgørelsens § 21, stk. 3, mulighed for undtagelsesvist at give tilladelse til udgang, hvis helt særlige omstændigheder taler derfor. Det fremgår af lovbemærkningerne, at dette navnlig gælder i tilfælde, hvor der er tale om udgang til et særligt formål som nævnt i udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis formålet med udgangen er at deltage i en nærstående persons begravelse eller lignende.

Ifølge lovbemærkningerne kan der dog også være grund til at tillade udgang i andre tilfælde, hvor bortfald af udgang vil være særligt indgribende for den indsatte. Det kan f. eks. også være tilfældet, hvis en indsat har frigang til arbejde og skal løslades inden for de næste 3 måneder, idet den pågældendes løsladelsessituation i så fald kan blive langt mindre gunstig, hvis den indsatte mister sit arbejde i forbindelse med, at tilladelsen til frigang bortfalder. På den anden side vil kravet om helt særlige omstændigheder normalt ikke kunne anses for opfyldt, hvis der ønskes udgang med henblik på indgåelse af ægteskab eller varetagelse af personlige interesser. Om kompetencen til at give en sådan udgang henvises til bekendtgørelsens § 9, stk. 4, og ovenfor pkt. 12.

Udgange, som bortfalder, opspares ikke, jf. § 21, stk. 4.

Tilbagekaldelse af udgangstilladelsen eller ændring af vilkårene for tilladelsen i medfør af straffuldbyrdeleslovens § 49

37. Reglerne om tilbagekaldelse af tilladelse til udgang eller ændring af vilkårene for tilladelsen på grund af en ændret misbrugsvurdering findes i straffuldbyrdeleslovens § 49. Det fremgår af bestemmelsen, at en »tilladelse til udgang kan tilbagekaldes, eller vilkårene for tilladelsen ændres, såfremt

1) den indsatte udebliver fra udgang eller i øvrigt ikke overholder de vilkår, der er fastsat for udgangstilladelsen i medfør af § 48, eller

2) nye oplysninger om den indsattes forhold giver bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil misbruge den meddelte udgangstilladelse.«

Udgangskarantæne

38. Det fremgår af udgangsbekendtgørelsens § 22, stk. 1, i hvilke tilfælde, det kan bestemmes, at den indsatte i et bestemt tidsrum er afskåret fra at forlange en afgørelse af spørgsmålet om tilladelse til udgang (udgangskarantæne). Som nævnt ovenfor under pkt. 16 kan sådan udgangskarantæne gives, hvis en ansøgning om udgang afslås på grund af fare for misbrug, jf. straffuldbyrdeleslovens § 46, stk. 1, nr. 2. Udgangskarantæne kan endvidere gives, hvis en udgangstilladelse tilbagekaldes i medfør af straffuldbyrdeleslovens § 49, nr. 1, på grund af misbrug af udgangen, herunder såfremt den indsatte under udgangen har begået strafbart forhold. Der kan tillige træffes bestemmelse om udgangskarantæne, hvis en udgangstilladelse tilbagekaldes i medfør af straffuldbyrdeleslovens § 49, nr. 2, fordi nye oplysninger om den indsatte giver bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil misbruge udgangstilladelsen.

39. Det skal tillægges vægt ved udmålingen af udgangskarantænen, hvis den indsatte afsoner en dom for farlig kriminalitet, eller hvis det forhold, der begrunder afslaget på eller tilbagekaldelsen af udgangstilladelsen i øvrigt, sammenholdt med andre oplysninger må antages at indebære en betydelig misbrugsrisiko. Hvis afslaget på eller tilbagekaldelsen af udgangstilladelsen er begrundet i, at den indsatte har begået kriminalitet under den aktuelle afsoning, herunder ved at undvige fra ledsaget udgang, skal dette tillægges betydelig vægt ved udmålingen af udgangskarantænen, jf. nedenfor. Karantæne gives for et tidsrum af indtil 6 måneder, jf. bekendtgørelsens § 22, stk. 1. Tidsrummet kan dog fastsættes til højst 1 år, hvis afslaget på tilladelse til udgang eller tilbagekaldelse af udgang er begrundet i, at den indsatte har begået kriminalitet under den aktuelle afsoning, jf. bekendtgørelsens § 22, stk. 2, 1. pkt. Kriminalitet under den aktuelle afsoning omfatter f.eks. kriminalitet under udgang, herunder ved at undvige fra ledsaget udgang, kriminalitet under undvigelse fra ledsaget udgang og kriminalitet under udeblivelse fra uledsaget udgang. Kriminalitet under afsoningen omfatter endvidere kriminalitet begået i institutionen, herunder i form af undvigelse fra institutionen, samt kriminalitet begået under undvigelse fra institutionen.

Hvis der er tale om farlig kriminalitet, kan tidsrummet for karantænen fastsættes til højst 1 år og 6 måneder, jf. bekendtgørelsens § 22, stk. 2, 2. pkt.

Ved farlig kriminalitet forstås drab og kriminalitet, der indebærer alvorlig fare for eller skade på menneskeliv, herunder forsætlig brandstiftelse eller anden almenfarlig forbrydelse, grovere volds- eller seksualforbrydelser, berigelsesforbrydelse forbundet med vold eller trussel om vold samt overtrædelse af straffelovens § 191.

40. Hvis der fastsættes udgangskarantæne, skal spørgsmålet om tilladelse til udgang behandles ved karantænenes udløb. Der skal i den forbindelse på ny foretages en vurdering af risikoen for misbrug af udgangstilladelse. I forbindelse med overførsel fra åben til lukket institution kan udgang tilbagekaldes, men der kan ikke fastsættes udgangskarantæne.

Spørgsmålet om beregning af og virkningstidspunktet for udgangskarantænen er reguleret i bekendtgørelsens § 22, stk. 3-5. I tilfælde, hvor den indsattes tilladelse til udgang tilbagekaldes på grund af undvigelse fra ledsaget udgang eller udeblivelse eller på grund af undvigelse fra institutionen, og strafudståelsen genoptages inden udløbet af en udgangsperiode, hvori den indsatte har afviklet udgang, beregnes længden af karantænen fra udgangsperiodens udløb. Herved bliver angivelsen af karantænenes længde uafhængig af, på hvilket tidspunkt i den pågældende udgangsperiode strafudståelsen blev genoptaget. Karantænen har dog virkning allerede fra strafudståelsens genoptagelse. Tilsvarende gør sig gældende i andre situationer, hvor kriminalforsorgsområdet får kendskab til forholdet, som begrunder tilbagekaldelsen, inden den pågældende udgangsperiodes udløb.

41. Udgange, som er opsparet, inden tilladelsen tilbagekaldes, vil efter en konkret vurdering af misbrugsrisikoen kunne afholdes, når den indsatte på ny er i et regelmæssigt udgangsforløb. I tilfælde, hvor

den indsatte er sigtet for kriminalitet under strafudståelsen, og sigtelsen fører til varetægtsfængsling eller til, at en tilladelse til regelmæssig udgang i henhold til udgangsbekendtgørelsens kapitel 9 nægtes eller tilbagekaldes, opspares udgange, hvis sigtelsen senere frafaldes, eller der sker frifindelse for den påsigtede kriminalitet.

Disciplinærstraf

42. En indsat kan ikendes disciplinærstraf ved udgangsmisbrug i de tilfælde, der er nævnt i udgangsbekendtgørelsens § 23, stk. 1.

Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde, midlertidigt udgangsforbud, midlertidig begrænsning af retten til besøg, midlertidig begrænsning af retten til brevveksling og midlertidig begrænsning af retten til telefoni og strafcelle, jf. straffuldbyrdelseslovens § 68, stk. 1.

43. Strafcelle kan kun anvendes for de forhold eller forsøg herpå, der er nævnt i straffuldbyrdelseslovens § 68, stk. 2. Ved væsentlig forsinket tilbagekomst og ved indsmugling af mindre grov karakter anvendes i almindelighed bøder, mens der ved udeblivelse og indsmugling af grovere karakter i almindelighed anvendes strafcelle.

Overførsel til lukket institution

44. Indsatte, der opholder sig i åben institution, kan overføres til lukket institution efter reglerne i straffuldbyrdelseslovens § 25.

45. Overførsel til lukket institution kan bl.a. ske i tilfælde, hvor der er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte ved fortsat ophold i åbent fængsel vil undvige, jf. straffuldbyrdelseslovens § 25, stk. 3, nr. 1. Overførsel i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 25, stk. 3, nr. 1, kan f.eks. ske, hvor en langvarig karantæne efter en konkret vurdering skønnes at øge risikoen for undvigelse. I forlængelse heraf bemærkes, at hvis den indsatte eksempelvis har begået kriminalitet under udgang, herunder ved at undvige fra ledsaget udgang, har begået kriminalitet under undvigelse fra ledsaget udgang eller har begået kriminalitet under udeblivelse fra uledsaget udgang, og der som følge deraf vil skulle fastsættes en særlig langvarig karantæne efter bekendtgørelsens § 22, stk. 2, vil dette forhold - isoleret set - således i særlig grad øge risikoen for undvigelse ved fortsat ophold i åbent fængsel og vil dermed typisk medføre, at den indsatte overføres til lukket fængsel. Det samme gælder, hvor der fastsættes en sådan udgangskarantæne som følge af ny kriminalitet begået i institutionen eller under undvigelse fra institutionen. I sådanne tilfælde kan den nye kriminalitet (eventuelt efter varetægtsfængsling) endvidere medføre en ny straf af en sådan varighed, at fortsat ophold i åben institution også af den grund skønnes betænkeligt.

Hvis udgangsmisbruget eller indsattes forhold under afsoningen i øvrigt er af en sådan karakter, at der derved er anledning til en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte ved fortsat ophold i åbent fængsel vil begå grovere strafbart forhold eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er uforenelig med fortsat ophold i åbent fængsel, vil overførsel (tillige) kunne ske efter straffuldbyrdelseslovens 25, stk. 3, nr. 2. Dette vil således bl.a. kunne gøre sig gældende i situationer, hvor et udgangsmisbrug består i en ordensforstyrrende handling – f.eks. indsmugling af stoffer – og der foreligger risiko for gentagelse.

46. Ved overførsel til lukket institution kan der tillige træffes bestemmelse om tilbagekaldelse af udgang, men der kan ikke fastsættes udgangskarantæne, jf. ovenfor under pkt. 40. Der skal i den forbindelse lægges særlig vægt på, at den indsatte typisk vil være imod overførslen med deraf følgende risiko for, at den pågældende efter udgang ikke returnerer til den lukkede institution.

Fradrag i efterfølgende udgang

47. I udgangsbekendtgørelsens § 38, stk. 3, er der fastsat bestemmelser om varigheden af weekendudgange. Bestemmelserne udelukker ikke, at der i enkelte tilfælde kan ske fravigelse af de nævnte tidspunkter, jf. bekendtgørelsens § 38 stk. 3. Der kan således blandt andet ske fravigelse ved forsinket tilbagekomst af ganske få timers varighed, hvor det helt undtagelsesvist kan bestemmes, at et tidsrum svarende til forsinkelsen fratrækkes i en efterfølgende udgang.

Efterlysning ved udeblivelse eller ved undvigelse fra ledsaget udgang

48. Udebliver den indsatte fra udgang, skal politiet underrettes med henblik på eftersøgning af den pågældende, jf. § 10, stk. 1, i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære om behandling m.v. af sager om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner. Af cirkulærets § 10, stk. 2, fremgår det, at underretning af politiet skal ske omgående, når omstændighederne taler derfor, herunder når den indsatte er dømt for farlig kriminalitet. Ved farlig kriminalitet forstås drab og kriminalitet, der indebærer alvorlig fare for eller skade på menneskeliv, herunder forsætlig brandstiftelse eller anden almenfarlig forbrydelse, grovere volds- eller seksualforbrydelser, berigelsesforbrydelse forbundet med vold eller trussel om vold samt overtrædelse af straffelovens § 191. Undviger den indsatte fra ledsaget udgang, skal der ske underretning af politiet i overensstemmelse med reglerne i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulæreskrivelse om retningslinjer for ledsaget udgang (udgangsledsagerinstruksen).

For så vidt angår spørgsmålet om underretning af den forurettede henvises til Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulæreskrivelse vedr. ordningen om underretning af den forurettede om den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse m.v. samt om den dømtes medvirken i tv- eller radioprogrammer eller portrætinterview.

Fastsættelse af særvilkår

49. Et konstateret udgangsmisbrug kan medføre, at der fastsættes (yderligere) særvilkår for udgang, hvis disse skønnes at kunne nedbringe risikoen for fremtidigt misbrug.

Kapitel 13

Særlige sagsbehandlingsregler

50. I udgangsbekendtgørelsens kapitel 6 (§§ 24-28) er der fastsat nogle særlige sagsbehandlingsregler.

51. Af straffuldbyrdeleslovens § 89, stk. 1, fremgår det, at kriminalforsorgsområdet jævnlige skal tage blandt andet spørgsmålet om udgang op til overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom.

I tilknytning til denne bestemmelse er der i udgangsbekendtgørelsens § 24 fastsat nærmere regler, der forpligter kriminalforsorgsområdet til løbende at være opmærksom på og vurdere spørgsmålet om udgang. Spørgsmålet om udgang skal således overvejes, når de tidsmæssige betingelser for udgang er opfyldt. Efter et afslag på udgang skal spørgsmålet på ny overvejes, hvis det på et senere tidspunkt må antages, at betingelserne for udgang er opfyldt, eller når der er forløbet en vis tid, siden spørgsmålet om udgang sidst har været overvejet. Hvis der er givet afslag på udgang, fordi den indsatte har været i besiddelse af mobiltelefon eller lignende kommunikationsudstyr, skal spørgsmålet om udgang tages op til fornyet overvejelse, når der er forløbet 3 måneder siden afgørelsen i disciplinærsagen.

52. Det er et grundlæggende princip i dansk forvaltningsret, at det påhviler den enkelte forvaltningsmyndighed selv, eventuelt i samarbejde med andre myndigheder, at fremskaffe fornødne oplysninger om

de foreliggende sager eller dog at foranledige, at private, navnlig parterne, yder medvirken til sagens oplysning. I ansøgningssager gælder dog den begrænsning, der følger af forvaltningslovens § 29.

Det er endvidere forvaltningsmyndighedens pligt at sørge for, at de fornødne oplysninger skaffes til veje på den hurtigste og mest hensigtsmæssige måde. En sag skal således undersøges af myndigheden så langt, som det er nødvendigt i det enkelte tilfælde for at træffe en forsvarlig afgørelse. Ved vurderingen af, hvor omfattende undersøgelser der bør foretages, indgår en række hensyn. Foruden hensynet til at nå frem til den materielt rigtige afgørelse spiller hensynet til, at afgørelsen træffes uden unødigt forsinkelse, en væsentlig rolle.

Hvis en indsat således nægter at medvirke til en nødvendig oplysning af sagen, f.eks. i form af at aflægge urinprøve eller deltage i en alkoholtest, kan dette få betydning for spørgsmålet om tilladelse til senere udgang, idet denne nægtelse i et vist omfang vil kunne tillægges processuel skadevirkning.

53. Bestemmelsen i udgangsbekendtgørelsens § 26 indebærer, at kriminalforsorgsområdet ved afslag på udgang skal udfærdige et notat, som blandt andet skal indeholde en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Heri ligger, at begrundelsen skal indeholde en henvisning til de retsregler, afgørelsen er truffet efter, og hvis afgørelsen beror på et skøn, skal det angives, hvilke hovedhensyn der har været bestemmende for udøvelsen af skønnet. Om fornødent skal det tillige angives, hvilke faktiske omstændigheder som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen. Begrundelsen kan begrænses i det omfang, hensynet til den indsatte interesse findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, jf. forvaltningslovens § 24, stk. 3, jf. § 15 b.

Det fremgår endvidere af udgangsbekendtgørelsens § 26, at det notat, der skal udfærdiges, blandt andet skal indeholde oplysning om, hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte, at den indsatte er orienteret om begrundelsen for afgørelsen. Hvis den indsatte kan klage til Direktoratet for Kriminalforsorgen over afgørelsen, skal notatet endvidere indeholde oplysning om, at den indsatte er vejledt om denne mulighed og om fristen for at indgive klage. Det fremgår af udgangsbekendtgørelsens §§ 108-109, hvilke afgørelser der kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Det fremgår endvidere af § 110, at en klage skal iværksættes inden 2 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den indsatte.

Når kriminalforsorgsområdet efter reglen i bekendtgørelsens § 24, stk. 4, tager spørgsmålet om udgang op til fornyet overvejelse i en sag, hvor afgørelse om udgang træffes af direktoratet, jf. bekendtgørelsens § 5, stk. 1, og § 7, stk. 1, og fortsat ikke finder, at betingelserne for udgang er opfyldt, orienterer kriminalforsorgsområdet den indsatte om kriminalforsorgsområdets indstilling og spørger den indsatte, om sagen ønskes forelagt for direktoratet. Reglen indebærer, at kriminalforsorgsområdet kan undlade at forelægge sagen for direktoratet, hvis den indsatte tilkendegiver, at sagen ikke ønskes forelagt.

54. Udgangsbekendtgørelsens § 28 indeholder regler om den procedure, der skal følges ved behandlingen af spørgsmål om fratagelse af udgang på grund af udeblivelse uden lovlig grund efter tilsigelse til afsoning, tilbagekaldelse eller bortfald af en tilladelse til udgang eller ændring af vilkårene herfor.

Heri indgår regler om orientering og partshøring af den indsatte og om eventuelle afhøringer. Udgangsbekendtgørelsens § 26 finder tilsvarende anvendelse, jf. ovenfor under pkt. 53.

55. I § 1, stk. 1-2, i ovennævnte cirkulære om behandling m.v. af sager om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner, er der fastsat regler om, hvilke dokumenter der skal følge med kriminalforsorgsområdets indstilling i sager, hvor afgørelsen træffes af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Skal den indsatte partshøres over de i stk. 1-2 nævnte dokumenter, sker dette ved kriminalforsorgsområdets foranstaltning, jf. cirkulærets § 1, stk. 3.

56. Det fremgår af udgangscirkulærets § 8, stk. 1, at hvis en indsat får tilladelse til udgang til udlandet, skal kriminalforsorgsområdet forinden underrette det stedlige politi i udlandet herom. Sådan underretning kan dog undlades, hvis kriminalforsorgsområdet skønner, at der foreligger helt ekstraordinære grunde, der taler for at undlade underretning.

57. Der er fastsat særlige sagsbehandlingsregler i forbindelse med udstationering efter straffuldbyrdeleslovens § 50 a, der er omtalt i kapitel 18 nedenfor.

Kapitel 14

Udgangsbekendtgørelsens § 10

58. Efter udgangsbekendtgørelsens § 10 kan Direktoratet for Kriminalforsorgen

- 1) i konkrete sager tillade udgang i videre omfang end nævnt i bekendtgørelsens afsnit II, hvis særlige omstændigheder taler derfor, og
- 2) tillade andre udgangsformer end nævnt i bekendtgørelsens afsnit II for indsatte i en institution eller en afdeling i en institution, hvis særlige omstændigheder taler derfor, og hvis det i øvrigt er i overensstemmelse med straffuldbyrdeleslovens § 46, stk. 1, nr. 1.

Som det fremgår af bestemmelsens ordlyd, vil sådanne tilladelser dog kun gives undtagelsesvist.

Afsnit III

De enkelte udgangsformer

Kapitel 15

Udgang til særlige formål

59. Der er ingen tidsmæssige betingelser forbundet med udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1. Det er en forudsætning for udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, at den indsatte udstår fængselsstraf i mindst 30 dage. Hvis den indsatte forud for strafudståelsen har fået tilladelse til opdeling af straffuldbyrdelsen, sådan at den enkelte periode er under 30 dage, vil muligheden for udgang efter § 31, stk. 2, derfor bortfalde.

Det fremgår af lovbemærkningerne til straffuldbyrdeleslovens § 49 a, at indsatte, der er idømt fængselsstraf på livstid eller forvaring, som hjemler straf af fængsel på livstid, tidligst kan opnå tilladelse til udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, når den indsatte har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år. Der er derimod – heller ikke for livstidsdømte og forvaringsdømte omfattet af straffuldbyrdeleslovens § 49 a – tidsmæssige betingelser forbundet med udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1.

Er den indsatte udeblevet uden lovlig grund efter tilsigelse til afsoning, medfører dette fratagelse af mulighed for blandt andet udgang efter § 31 i et tidsrum af op til 6 måneder fra indsættelsen. Der henvises til pkt. 35.

Det bemærkes dog, at udgang kan gives, uanset at der er truffet afgørelse om fratagelse af mulighed for udgang på grund af udeblivelse uden lovlig grund efter tilsigelse til afsoning, eller der i forbindelse med nægtelse eller tilbagekaldelse af en tilladelse til udgang er truffet afgørelse om udgangskarantæne, hvis særlige omstændigheder taler derfor. Dette fremgår af udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 4.

Vedrørende muligheden for undtagelsesvist at give tilladelse til udgang til særlige formål til indsatte, der inden for de seneste 3 måneder er ikendt disciplinærstraf for besiddelse mv. af mobiltelefon eller lignende kommunikationsudstyr, henvises til straffuldbyardelseslovens § 46, stk. 4, og ovenfor pkt. 36.

60. Udgang kan ikke gives for længere tid, end formålet tilsiger, og må normalt ikke overstige 3 dage udover rejsetiden. I visse tilfælde kan varigheden dog udstrækkes til 8 dage udover rejsetiden, ligesom der er mulighed for forlængelse af udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, nr. 5, dog højst med yderligere 6 dage. Opmærksomheden henledes i øvrigt på muligheden for straffabrydelse, jf. bekendtgørelse om tilladelse til straffabrydelse. I den forbindelse bemærkes, at såvel hensynet til retshåndhævelsen som til den indsatte i almindelighed taler for, at straffuldbyardelsen gennemføres uden afbrydelser. Hvis det er muligt, skal reglerne i udgangsbekendtgørelsen derfor anvendes forud for reglerne om straffabrydelse. Da udgang i modsætning til straffabrydelse medregnes i straffetiden, skal kriminalforsorgsområdets muligheder for at tillade udgang efter reglerne herom være udtømte, før der gives tilladelse til straffabrydelse. Herved opnås, at ensartet begrundet fravær fra en institution behandles ens i relation til spørgsmålet om, i hvilket omfang fraværet skal medregnes ved beregningen af straffetiden.

61. Ved »nærstående personer« forstår ægtefælle eller samlever, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at denne kan sidestilles med de nævnte familiebånd. Ved »anden behandling, der ikke hensigtsmæssigt kan finde sted i institutionen« forstår bl.a. deltagelse i AA-gruppemøder og NA-gruppemøder. Hvis behandlingsbehovet tilsiger det, vil sådan udgang kunne gives regelmæssigt.

62. Udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1, gives af væsentlige humanitære hensyn, eller hvor den indsattes tilstedeværelse er påkrævet. Afslag herpå bør derfor kun komme på tale af meget tungtvejende sikkerhedsmæssige årsager, hvor misbrugsrisikoen ikke skønnes at kunne nedsættes, selv om udgang sker med ledsager.

63. Udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, nr. 1-3, til indsatte, der har tilladelse til regelmæssig udgang med henblik på at besøge bestemte personer, medfører, at udgang hertil begrænses tilsvarende. Der skal således fradrages den tid, der er anvendt til udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, nr. 1-3, i den regelmæssige udgang. Denne regel kan dog fraviges, hvis særlige omstændigheder taler derfor, eksempelvis hvor hensynet til at opretholde kontakten til familien nødvendiggør dette.

64. Ved »vigtige familiebegivenheder« forstår typisk barnedåb, konfirmation, bryllup, sølv- og guldbryl-lup, runde fødselsdage (50, 60, 70, 75 etc.), eget barns fødsel, eget barns fødselsdag til og med 18 år, eget barns første skoledag (børnehaveklasse og 1. klasse) og andre lignende begivenheder. Ved »personlige interesser« forstår særligt belastende, akutte problemer i hjemmet (børnepasning, hjælp ved sygdom eller lignende). Der kan endvidere være tale om uopsættelige forretninger. Det er en forudsætning, at varetagelsen af interessen ikke med rimelighed kan ske i institutionen, udsættes til efter løsladelsen eller varetages af andre og i øvrigt er af afgørende betydning for den indsattes forhold.

Kapitel 16

Udgang med henblik på besøg hos bestemte personer m.v.

65. Indsatte kan få udgang for at besøge bestemte personer, jf. udgangsbekendtgørelsens § 35, stk. 1 og 2. Ved »nærstående personer« i § 35, stk. 1, forstår ægtefælle eller samlever, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at denne kan sidestilles med de nævnte familiebånd. Hvis ganske særlige forhold i det enkelte tilfælde taler derfor, og det i øvrigt findes formålstjenligt, kan indsatte få tilladelse til besøg hos andre bestemte personer end nærstående, jf. udgangsbekendtgørelsens § 35, stk. 2.

66. Der gælder særlige tidsmæssige betingelser for indsatte, der udstår straffen i henholdsvis åben og lukket institution, jf. udgangsbekendtgørelsens §§ 36-37. At tilladelse til udgang først kan gives efter udståelse af en vis del af straffen, er begrundet dels i en mere generel antagelse af misbrugsrisiko ved tidlig udgang under fuldbyrdelsen af længere straf, dels i hensynet til retshåndhævelsen. Der vil derfor kunne forekomme tilfælde, hvor de tidsmæssige betingelser efter bekendtgørelsen er opfyldt, men hvor hensynet til retshåndhævelsen taler imod udgang på nuværende tidspunkt, jf. ovenfor under kapitel 9. Det bemærkes, at den tidsmæssige grænse på 10 år for udgang til livstidsdømte og forvaringsdømte omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 49 a, er begrundet i hensynet til retsfølelsen, men at der i øvrigt på samme måde som i andre sager skal foretages en konkret vurdering af, om betingelserne i straffuldbyrdelseslovens § 46 er opfyldt, før udgang tillades, herunder når de 10 år forløbet.

Er den indsatte udeblevet uden lovlig grund efter tilsigelse til afsoning, medfører dette fratagelse af mulighed for udgang i et tidsrum af op til 6 måneder fra indsættelsen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 21, stk. 1. Dette gælder, selv om der ikke foreligger en risiko for misbrug af en tilladelse til udgang. Der henvises til pkt. 35.

Vedrørende muligheden for undtagelsesvist at give tilladelse til udgang til indsatte, der inden for de seneste 3 måneder er ikendt disciplinærstraf for besiddelse mv. af mobiltelefon eller lignende kommunikationsudstyr, henvises til straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 4, og ovenfor pkt. 36.

67. Indsatte, der er egnet til anbringelse i åbent fængsel, men er anbragt i arresthus (Københavns Fængsler) efter straffuldbyrdelseslovens § 21, stk. 2, kan få udgang, når de tidsmæssige betingelser i udgangsbekendtgørelsens § 36 om udgang til indsatte i åbne institutioner er opfyldt. I alle andre spørgsmål (f.eks. § 15, stk. 3, § 39 og §§ 104-105) behandles de efter reglerne om udgang fra lukkede institutioner.

68. Kravet om, at indsatte skal have udstået en vis del af straffen, før der kan gives tilladelse til udgang, fremgår af § 36, stk. 1, 2. pkt., og stk. 3, (åbne fængsler) og § 37, stk. 1-4, (lukkede institutioner). Det bemærkes, at for indsatte, der i lukket institution udstår fængselsstraf på 5 år og indtil 8 år, fremgår de sædvanlige tidsmæssige betingelser for henholdsvis ledsaget og uledsaget udgang af § 37, stk. 2, 1. og 2. pkt. For indsatte, der udstår tidsbestemt straf på 8 år og derover, fremgår de sædvanlige tidsmæssige betingelser for henholdsvis ledsaget og uledsaget udgang af § 37, stk. 3, 1. og 2. pkt.

For så vidt angår livstidsdømte og forvaringsdømte omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 49 a fremgår det af udgangsbekendtgørelsens § 36, stk. 3, og § 37, stk. 4, at disse indsatte ikke kan opnå tilladelse til udgang, før der er udløbet 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år. Denne tidsmæssige grænse på 10 år gælder således uanset, om den indsatte er placeret i åben eller lukket institution.

Den tidsmæssige grænse på 10 år kan alene fraviges, hvis udgang sker med henblik på at vurdere den forvaringsdømtes farlighed, til bestemte særlige formål eller i helt ekstraordinære situationer. Det fremgår af lovbemærkningerne til straffuldbyrdelseslovens § 49 a, at muligheden for at fravige 10 års grænsen forudsættes at have et snævert anvendelsesområde.

Det fremgår videre af lovbemærkningerne til straffuldbyrdelseslovens § 49 a, at muligheden for at meddele tilladelse til udgang med henblik på at vurdere den forvaringsdømtes farlighed har til hensigt at tage højde for anklagemyndighedens opfyldelse af straffelovens § 72, hvorefter det påhviler anklagemyndigheden bl.a. at påse, at en foranstaltning om forvaring efter lovens § 70 ikke opretholdes i længere tid og i videre omfang end nødvendigt. Det kan således ikke udelukkes, at en psykiater vil vurdere, at det er nødvendigt, at den forvaringsdømte kommer på udgang før de 10 år for at kunne vurdere farligheden af pågældende. I så fald indebærer bestemmelsen, at den pågældende kan meddeles tilladelse til udgang.

Det fremgår af lovbemærkningerne til straffuldbyrdslovens § 49 a, at muligheden for at meddele tilladelse til udgang i helt ekstraordinære situationer eksempelvis er tilfældet, hvis der er et særligt hensyn at tage til den indsatte's børn. Det kan være tilfældet, hvis der foreligger dokumentation for, at det i særlig grad vil være skadeligt for den indsatte's mindreårige barn at komme på besøg i fængslet, eller hvis der foreligger dokumentation for, at et sådan barn har alvorligere problemer, som helt eller delvist vurderes at kunne afhjælpes ved, at den indsatte får udgang, eksempelvis alvorligere psykiatriske diagnoser. Et særligt hensyn kan også foreligge, hvis den indsatte's barn lider af en livstruende uhelbredelig sygdom, uden at sygdommen er så fremskreden, at formålet med udgangen er omfattet af udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1, nr. 1.

For så vidt angår adgangen til at meddele tilladelse til udgang til bestemte særlige formål i medfør af udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1, henvises der til pkt. 59 ovenfor.

69. Kriminalforsorgsområdet kan i medfør af § 37, stk. 2, 3. pkt. og stk. 3, 3. pkt. give tilladelse til fremrykning af tidspunktet for påbegyndelse af uledsaget udgang fra lukket institution for indsatte, der afsoner tidsbestemt straf på 5 år og derover, hvis der foreligger særlige grunde dertil. For indsatte, der afsoner domme på mellem 5 og 8 år kan uledsaget udgang normalt gives, når en tredjedel af straffen er udstået. Fremrykket uledsaget udgang kan tidligst gives, når en fjerdedel af straffen er udstået. For indsatte, der afsoner tidsbestemt straf på 8 år og derover, kan uledsaget udgang normalt gives, når halvdelen af straffen er udstået. Fremrykket uledsaget udgang kan tidligst gives, når en tredjedel af straffen er udstået.

De særlige grunde, der kan begrunde fremrykning er enten, at den indsatte skønnes at kunne prøveløslades tidligt efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, eller at den indsatte skønnes at have behov for mere tid til udslusning, f. eks. i tilfælde, hvor hensynet til børn eller andre familiemedlemmer eller helbredsmæssige hensyn taler derfor, og i tilfælde, hvor der er behov for at kunne gennemføre et længere uddannelses- eller behandlingsforløb, end der ellers ville være mulighed for. Der kan ligeledes være tale om, at der er sket en ikke uvæsentlig holdnings- og adfærdsændring hos den indsatte i forhold til misbrug, kriminalitet mv., uden at straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, dog kan anvendes. Her tænkes f. eks. på tilfælde, hvor den indsatte ved egen hjælp er kommet ud af sit misbrug. Det er endvidere en forudsætning, at udgang på dette tidligere tidspunkt findes ubetænkelig.

I sager, hvor det vurderes, at der for indsatte, der udstår tidsbestemt fængselsstraf på 8 år og derover, kan ske fremrykning af tidspunktet for uledsaget udgang af de nævnte grunde, kan kriminalforsorgsområdet endvidere undtagelsesvis give tilladelse til, at tidspunktet for påbegyndelse af uledsaget udgang fremrykkes jf. § 37, stk. 3, 4. pkt. Uledsaget udgang kan i sådanne sager gives, før en tredjedel af straffen er udstået, men ikke før en fjerdedel af straffen er udstået. Det er også her en forudsætning, at fremrykning af udgangsforløbet findes ubetænkelig.

Afgørelse om fremrykning af tidspunktet for første uledsagede eller ledsagede udgang træffes af områdelederen, områdechefen for klientsagsbehandling eller den, der ved særskilt bemyndigelse har fået tillagt kompetencen, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2.

Når kriminalforsorgsområdet i sådanne sager hører politiet om udgang, jf. kapitel 8 ovenfor, skal det fremgå, at man finder, at der er særlige grunde til fremrykning af udgangsforløbet. Hvis den særlige grund til, at et udgangsforløb ønskes fremrykket, er, at den indsatte vurderes at være omfattet af reglerne om tidlig prøveløsladelse i straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, skal kriminalforsorgsområdet ved høringen gøre opmærksom på dette. Hvis politiet udtaler sig imod tidlig prøveløsladelse, og kriminalforsorgsområdet fortsat finder, at udgangsforløbet skal fremrykkes, skal spørgsmålet om fremrykning af udgangsforløbet forelægges Direktoratet for Kriminalforsorgen, selv om politiet ikke har bemærkninger til fremrykning af

udgangen. Dette skyldes, at spørgsmålet om tidlig prøveløsladelse i en uenighedssag vil skulle afgøres af Direktoratet for Kriminalforsorgen, og spørgsmålet om fremrykning af udgangsforløbet er nært forbundet med spørgsmålet om fremrykning af prøveløsladelsen.

70. Udover kravet om, at en vis del af straffen skal være afsonet, er der i § 36, stk. 1, 1. pkt. og § 37, stk. 5, 1. og 2. pkt. krav om, at indsatte skal have opholdt sig en vis tid i institutionen (henholdsvis 30 dage eller 7 eller 10 uger), før der kan gives tilladelse til udgang. Kriminalforsorgsområdet kan fravige disse krav efter reglerne i § 36, stk. 2, og § 37, stk. 5, 3.-5. pkt. Dette kan bl.a. ske, hvor strafudståelsen afbrydes af f.eks. en varetægtsfængsling og senere genoptages i samme institution. I disse tilfælde, hvor den pågældende typisk allerede har opholdt sig 30 dage eller 7 eller 10 uger i institutionen, og institutionen som følge deraf har det fornødne kendskab til den pågældende, bør der ikke stilles krav om, at den indsatte på ny opholder sig 30 dage eller 7 eller 10 uger i institutionen, før en udgangsansøgning kan realitetsbehandles.

Ved beregning af 10-ugers fristen (fra indsættelsen) i § 37, stk. 5, medregnes et eventuelt forudgående varetægtsophold, hvis strafudståelsen finder sted i umiddelbar forlængelse heraf. Ved overførsel fra udlandet beregnes 10-ugers fristen fra indsættelsen i institution i Danmark.

71. Udgang med henblik på besøg efter § 35, stk. 1 eller 2, bør nægtes, hvis besøget ikke findes formålstjenligt. Når sådanne ganske særlige forhold undtagelsesvist er til stede, således at det kommer på tale at overveje at give tilladelse til udgang efter bestemmelsen i § 35, stk. 2, skal det overvejes særligt, om besøget findes formålstjenligt, hvis forbindelsen i det væsentlige hidrører fra fælles fængselsophold eller lignende.

72. Der skal altid være personlig eller telefonisk kontakt med udgangsadressaten inden den første udgang. I visse tilfælde kan der – ud fra en konkret vurdering – være behov for at aflægge hjemmebesøg eller at kontrollere udgangsadressaten i Kriminalregistret. Forud for hver enkelt udgang skal der indhentes bekræftelse fra vedkommende på, at besøget kan finde sted. Der skal i visse tilfælde foretages skærpet kontrol med, at besøget kan finde sted, jf. § 7, stk. 2-3, i cirkulære om behandling m.v. af sager om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner.

73. Kriminalforsorgsområdet skal overveje behovet for i særlige tilfælde at foretage kontrol af den indsatte tilstedeværelse på udgangsadressen, eventuelt telefonisk, jf. udgangsbekendtgørelsens § 35, stk. 4. Det vil normalt ikke blive betragtet som udgangsmisbrug, hvis den indsatte ikke anvender hele udgangsperioden til samvær med den eller dem, som den pågældende har udgang til at besøge, men f.eks. under udgangen også omgås andre personer eller overværer et idrætsarrangement eller en biografforestilling, eller i øvrigt dyrker sine fritidsinteresser, forudsat at udgangen i øvrigt benyttes således, at samværet med familien eller de pårørende fortsat må karakteriseres som det primære. Det generelle vilkår i udgangsbekendtgørelsens § 11, nr. 2, om ikke at skifte opholdssted uden forud indhentet tilladelse indebærer, at den indsatte som udgangspunkt ikke må overnatte andre steder end på udgangsadressen.

74. Gives der tilladelse til regelmæssig udgang, vil den indsatte kunne få én udgang inden for hver 3-ugersperiode, jf. udgangsbekendtgørelsens § 38, stk. 2. De indsatte kan i medfør af denne bestemmelse få udgang i første, anden eller tredje weekend af perioden efter eget valg. I tilfælde, hvor sidste udgangsperiode indtræffer på et tidspunkt, hvor der er mindre end 3 uger til løsladelsen, kan der gives udgang, uanset at opholdstiden indtil løsladelsen er mindre end 3 uger, forudsat at perioden omfatter mindst en weekend, hvor udgang kan gives. Regelmæssig udgang kan også gives med længere interval end 3 uger, f.eks. udgang hver 2. måned eller hver måned, i forbindelse med påbegyndelsen af et længerevarende udgangsforløb. Den enkelte udgang kan have en kortere varighed end anført i § 38, stk. 3, jf. nedenfor pkt. 75.

Hvis særlige hensyn til en indsats mindreårige barn taler for det, kan kriminalforsorgsområdet give tilladelse til, at en indsat får hyppigere udgang. Der kan således gives tilladelse til én udgang inden for hver 2-ugers periode i stedet for en udgang inden for hver 3-ugers periode, jf. § 41, stk. 1. En sådan tilladelse gives undtagelsesvis, og vil kunne gives, hvis barnet har problemer, f. eks. i forhold til samvær med andre eller til skolearbejdet, og hvor det vurderes, at den indsatte hyppigere udgang vil kunne afhjælpe disse problemer.

Efter udgangsbekendtgørelsens § 38, stk. 6, 1. pkt., kan en udgang forlænges i forbindelse med jul og/eller nytår, dog sammenlagt med højst 2 dage. En indsat, der tilhører et andet trossamfund end den evangelisk-lutherske danske folkekirke, kan efter bestemmelsens 2. pkt. få forlænget en udgang én gang om året med sammenlagt højst 2 dage i forbindelse med en religiøs højtid. Muligheden træder i stedet for forlængelse af en udgang i forbindelse med jul og/eller nytår, men det er ikke en forudsætning, at den pågældende har sparet udgangen op ved at have været indsat hen over julen/nyttåret uden at få forlænget en udgang i den forbindelse. Den indsatte skal selv dokumentere eller sandsynliggøre, at den højtid, vedkommende ønsker udgang til, i henseende til den måde, højtiden fejres på, kan sidestilles med julen i den danske folkekirke. Der henvises i øvrigt til straffuldbyrdelseskontorets vejledning vedrørende religiøse helligdage til brug for institutionerne.

75. Udgang gives som hovedregel fra fredag kl. 16.00 til søndag kl. 21.00. De nævnte tidspunkter kan fraviges af hensyn til institutionens drift, transportmulighederne eller hensynet til en spredning af afrejse- eller hjemkomsttidspunkter. Overstiger rejsetiden 3 timer, kan der tillades afrejse så tidligt, at den indsatte kan være på udgangsadressen kl. ca. 19.00. De fastlagte tidspunkter for afrejse og hjemkomst finder tilsvarende anvendelse ved sammenlægning af udgange. F.eks. vil en udgang, der består af to sammenlagte weekendudgange, kunne gives fra onsdag kl. 16.00 til søndag kl. 21.00.

76. Med hensyn til opsparing af udgange og opsplitning af udgang i 3 udgange af indtil 12 timers varighed eller i 2 udgange af indtil henholdsvis 12 timers og 24 timers varighed henvises til udgangsbekendtgørelsens § 38, stk. 4, og § 39. Indsatte i lukkede institutioner vil navnlig kunne få tilladelse til opsplitning af weekendudgang i tilfælde, hvor hensynet til familien taler herfor. Afvikling af opsparede udgange kan efter kriminalforsorgsområdets bestemmelse f.eks. finde sted ved sammenlægning af flere udgange evt. i forbindelse med løsladelsen.

77. Af hensyn til misbrugsrisikoen bør man være tilbageholdende med efter udgangsbekendtgørelsens § 35, stk. 2, at tillade weekendudgang til besøg hos personer, hvis tilknytning til den indsatte er begrænset. Hvis tilladelse til sådan udgang undtagelsesvis kommer på tale, bør det i sådanne tilfælde overvejes i stedet at give korte udgange uden overnatning.

78. Medfører behandlingen af en høringssag, jf. udgangsbekendtgørelsens §§ 15-18, at en tilladelse til udgang fra åbent fængsel forsinkes, regnes tilladelsen som givet ved udløbet af fristen i henhold til udgangsbekendtgørelsens § 36.

79. I stedet for regelmæssig udgang kan der, når de tidsmæssige betingelser efter udgangsbekendtgørelsens §§ 36-37 er opfyldt, gives tilladelse til lejlighedsvis udgang til indsatte. Lejlighedsvis udgange anvendes navnlig i lukkede institutioner som forberedelse til et eventuelt senere regelmæssigt udgangsforløb, f.eks. til langtidsdømte. Lejlighedsvis udgang er normalt af kortere varighed.

80. Der kan lejlighedsvis gives tilladelse til udgang med henblik på ophold i egen bolig eller tilladelse til en individuel udflugt eller lignende, hvis særlige omstændigheder taler derfor.

Kapitel 17

Frigang

81. De generelle betingelser for, at en indsat kan få tilladelse til frigang, fremgår af bekendtgørelsens § 44, stk. 1, 1.-2. pkt. Det fremgår heraf, at frigang kan gives til indsatte, der udstår tidsbestemt fængselsstraf på 5 måneder og derover og opfylder de tidsmæssige betingelser for udgang i henhold til udgangsbekendtgørelsens kapitel 9. Frigang kan tidligst gives, når en tredjedel af straffen er udstået.

Der er dog i § 45, stk. 2, nr. 2, 2. pkt., en særregel om kortvarig frigang til undervisning, før en tredjedel af straffen er udstået. Kriminalforsorgsområdet kan give sådan tilladelse til indsatte, der afsoner domme på under 8 år i åbent fængsel og til indsatte, der afsoner domme på under 5 år i lukket fængsel.

Hvis særlige omstændigheder taler derfor, kan kriminalforsorgsområdet endvidere i medfør af reglen i § 44, stk. 1, 3. pkt., tillade, at indsatte, der afsoner domme på under 8 år i åben institution, får frigang til de formål, der nævnes i § 44, stk. 2 og stk. 3, selv om de nævnte betingelser ikke er opfyldt.

Hvis kriminalforsorgsområdet i andre tilfælde skønner, at der er behov for frigang, selvom de nævnte betingelser ikke er opfyldt, forelægges spørgsmålet for Direktoratet for Kriminalforsorgen.

For så vidt angår sager, hvor kriminalforsorgsområdet kan fravige de sædvanlige betingelser for frigang, jf. også nedenfor under pkt. 82, henvises der særligt til direktoratets tjeklister og vidensbøger om frigang.

Det bemærkes i øvrigt, at er den indsatte udeblevet uden lovlig grund efter tilsigelse til afsoning, medfører dette fratagelse af mulighed for blandt andet frigang i et tidsrum af 3 måneder fra indsættelsen. Der henvises til pkt. 35.

Vedrørende muligheden for undtagelsesvist at give tilladelse til frigang til indsatte, der inden for de seneste 3 måneder er ikendt disciplinærstraf for besiddelse mv. af mobiltelefon eller lignende kommunikationsudstyr, henvises til straffuldbyrdslovens § 46, stk. 4, og ovenfor pkt. 36.

82. Bekendtgørelsens § 45 indeholder nærmere regler for frigangsperiodens placering og varighed, afhængig af formålet med frigangen og straffens længde.

I forbindelse med reorganiseringen af kriminalforsorgen (maj 2015) har kriminalforsorgsområderne fået kompetencen til at træffe afgørelse om bl.a. frigang til indsatte med tidsbestemte straffe på 8 år og derover. For så vidt angår disse indsatte fremgår frigangsperiodens længde af bekendtgørelsens § 45, stk. 3-4. De generelle betingelser for at få tilladelse til frigang, jf. ovenfor pkt. 81 gælder også for disse indsatte, og frigang kan således ikke gives, før en tredjedel af straffen er udstået.

Frigang skal ske i så nær tilslutning til løsladelsen som muligt for at undgå de negative virkninger af et for langt tidsmæssigt interval mellem frigangen og løsladelsen, idet det dog bemærkes, at frigang også kan gives op til en udstationering til egen bopæl med fodlænke.

Hvis særlige omstændigheder taler derfor, kan kriminalforsorgsområdet i medfør af reglen i § 45, stk. 2, nr. 6, tillade, at indsatte, der afsoner domme på under 8 år i åben institution, får frigang til de formål, der nævnes i § 44, stk. 2 og stk. 3, selv om frigangen er af længere varighed eller ligger tidligere i afsoningen, end hvad der fremgår af § 45, stk. 1 og stk. 2, nr. 1-3.

Hvis kriminalforsorgsområdet i andre tilfælde skønner, at der er behov for frigang i længere perioder eller på et tidligere tidspunkt i afsoningen end anført i § 45, forelægges spørgsmålet for Direktoratet for Kriminalforsorgen.

83. Det er en forudsætning, at frigang til beskæftigelse hos arbejdsgiver eller deltagelse i undervisning findes formålstjenlig. Heri ligger navnlig, at sigtet med beskæftigelsen eller undervisningen rækker udover løsladelsen og antages at kunne støtte den indsatte i at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Særligt vedrørende frigang til beskæftigelse skal kriminalforsorgsområdet, for så vidt angår indsatte, der tilhører gruppen af negativt stærke indsatte, være særligt opmærksom på, hvorvidt kravet om, at frigangen kan anses for formålstjenlig, er opfyldt, ligesom der skal foretages en skærpet vurdering af, om et beskæftigelsessted kan godkendes. Der skal i den forbindelse blandt andet lægges vægt på, om oplysningerne om det pågældende arbejdssted er fyldestgørende, ligesom det bør overvejes, om politiet – med de impliceredes samtykke – skal høres, herunder med henblik på at undersøge, om der er relationer mellem den indsatte og arbejdsgiveren, som taler imod en godkendelse af arbejdsstedet. Særligt vedrørende frigang til undervisning skal der i vurderingen af formålstjenligheden indgå en afvejning af den indsattes uddannelsesbehov og motivation, og om sigtet med den ønskede uddannelse er af en sådan karakter, at den pågældendes muligheder for at klare sig efter løsladelsen, herunder erhvervsmæssigt, forbedres væsentligt. I forbindelse med frigang til undervisning vil der efter en sædvanlig misbrugsvurdering kunne tillades udgang med overnatning inden for landets grænser, hvis deltagelse i udflugten eller arrangementet er obligatorisk, eller hvis deltagelsen er væsentlig for gennemførelsen af undervisningen. Om udgang til udlandet henvises til pkt. 32.

84. Frigang kan gives, hvis der foreligger et særlig godt arbejdstilbud, der ellers ville forspildes, eller hvor det på grund af særlige omstændigheder, herunder familiemæssige omstændigheder, vil være af væsentlig betydning for den pågældendes resocialisering. Frigang til arbejde med henblik på forbedring af egen eller familiens økonomi kan tillades, hvis man derved forhindrer økonomisk sammenbrud. Frigang bør navnlig komme på tale, hvor der er behov for en arbejdsstræning eller undervisning, som mest hensigtsmæssigt gives uden for institutionen, eller hvor en sådan udgangsordning i øvrigt må anses for formålstjenlig med henblik på at formidle overgangen til løsladelsen.

85. Efter udgangsbekendtgørelsens § 44, stk. 4, kan frigang endvidere gives til deltagelse i tilrettelagte, skemalagte fritidsaktiviteter, hvis den indsattes deltagelse heri er rimeligt begrundet i uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige, behandlingsmæssige, familiemæssige eller andre personlige hensyn. Frigangen skal have et resocialiserende formål. Udgang til enkeltstående begivenheder er ikke omfattet, og tilladelse hertil må derfor søges indhentet gang for gang.

86. Det er en forudsætning for frigang, at der på frigangsadressen er en person, der fører den nødvendige kontrol med den indsattes tilstedeværelse m.v., jf. udgangsbekendtgørelsens § 49. Ved vurderingen af intensiteten af kontrol skal det tillægges særlig vægt, at den indsatte tilhører gruppen af negativt stærke indsatte.

87. Kriminalforsorgsområderne kan endvidere undtagelsesvist give frigang til beskæftigelse i egen virksomhed, jf. udgangsbekendtgørelsens § 44, stk. 5. Sådan frigang kan ikke gives for længere tid end 3 måneder. Kriminalforsorgsområdet fører kontrol med den indsattes tilstedeværelse på frigangsadressen.

88. Den indsatte skal tilbringe fritiden i institutionen. Der er efter udgangsbekendtgørelsens § 46, stk. 2, mulighed for lejlighedsvis at give den indsatte tilladelse til kortere udgange uden ledsager til nærmere angivne formål. Efter § 46, stk. 2, nr. 1, kan der gives udgang, hvor der i tilslutning til arbejdet eller undervisningen foregår aktiviteter, der har sammenhæng hermed. Der tænkes her på virksomhedsbesøg, studieudflugter og lignende, eller arrangementer i øvrigt, hvor hovedformålet er socialt samvær mellem de ansatte på arbejdsstedet eller eleverne på undervisningsinstitutionen. Formuleringen 'lejlighedsvis kortere udgange uden ledsagelse med henblik på i fritiden' betyder, at deltagelse i arrangementer, som er obligatoriske, ikke er omfattet af bestemmelsen, idet der i disse tilfælde ikke er tale om fritid. Arrangementer med overnatning er heller ikke omfattet af bestemmelsen, idet udgangen skal være kort. For så

vidt angår tilladelse til udgang med overnatning i forbindelse med frigang til undervisning henvises til ovenfor under pkt. 83.

89. Muligheden for lejlighedsvis udgang efter § 46, stk. 2, nr. 2, omfatter ikke kun indsatte, der er overført fra åbent fængsel til arresthus, men alle indsatte med frigang fra arresthus. Bestemmelsen tilsigter at kompensere for, at anbringelse i arresthus indebærer begrænsede muligheder for almindeligt fællesskab.

90. Efter § 46, stk. 2, nr. 3, vil der, når der foreligger ganske særlige omstændigheder, kunne gives adgang til besøg hos nærstående pårørende i forbindelse med frigangen. Bestemmelsen vil navnlig kunne anvendes i tilfælde, hvor den indsatte familiemæssige forhold i en periode er særligt belastede, uden at betingelserne for anvendelse af udgangsbekendtgørelsens § 31 er til stede, og hvor indsatte kortvarige besøg i tilslutning til frigangen vil kunne mindske risikoen for alvorlige skadevirkninger i familien.

Kapitel 18

Udstationering til egen bopæl med fodlænke eller til udslusningsfængsel i medfør af straffuldbyrddelseslovens § 50 a

Indledning

91. Ved en ændring af straffuldbyrddelsesloven (lovændring i 2022) er der i straffuldbyrddelseslovens § 50 a indsat en bestemmelse, der indfører en ny udstationeringsmodel, hvorefter udstationering til egen bopæl med fodlænke eller til kriminalforsorgens udslusningsfængsler bliver gjort til et normalt led i afsoningen for indsatte med en tidsbestemt fængselsstraf på over 6 måneder, ligesom man – i forhold til de gældende regler om udstationering - forlænger perioden for udstationering, så indsatte kan udstationeres, efter 1/3 af straffen er udstået i indtil otte måneder før forventet prøveløsladelse. Det er i lovbemærkningerne forudsat, at muligheden for udstationering kun skal gælde for indsatte, som kriminalforsorgen efter en grundig screening vurderer vil overholde retningslinjerne for udstationering, og under hensyn til retshåndhævelsen.

92. Den nye udstationeringsordning supplerer de eksisterende muligheder for udstationering til egen bopæl med fodlænke (udgangsbekendtgørelsens kapitel 13 og udgangsvejledningens kapitel 20), samt udstationering til udslusningsfængsel mv. (udgangsbekendtgørelsens kapitel 12 og udgangsvejledningens kapitel 19).

Det fremgår af lovbemærkningerne, at der – modsat de eksisterende ordninger, hvor den indsatte selv skal søge om udstationering - med den nye bestemmelse indføres en pligt for kriminalforsorgen til af egen drift at behandle spørgsmålet om udstationering i alle relevante sager, dvs. sager hvor de tidsmæssige betingelser er opfyldt. Ved en ændring af straffuldbyrddelsesloven (lovændring i 2025) er der imidlertid indsat en bestemmelse i § 50 a, stk. 6, der medfører, at sager vedrørende udstationering af indsatte, der er udvist af landet ved dom, alene skal behandles efter ansøgning, jf. nærmere nedenfor under pkt. 94.

En anden forskel mellem den nye udstationeringsmodel og de eksisterende ordninger ligger i, at det ikke er et krav, at der er et særligt udstationeringsformål.

Udstationering til egen bopæl med fodlænke eller til udslusningsfængsel er også i den nye ordning en udgangsform. Det fremgår imidlertid af lovbemærkningerne, at det ikke er et krav, at de almindelige betingelser for udgang efter straffuldbyrddelseslovens § 46 er opfyldt. Betingelserne for udstationering er i stedet særskilt indskrevet i bestemmelsen i straffuldbyrddelseslovens § 50 a, herunder et krav om, at der ikke må være risiko for misbrug af udstationeringen, og at hensynet til retshåndhævelsen ikke må tale imod udstationering.

93. Det fremgår af lovbemærkningerne, at udgangspunktet i den nye udstationeringsordning er, at udstationering skal ske til egen bopæl med fodlænke, medmindre det vurderes mere formålstjenligt, at udstationering sker til en af kriminalforsorgens udslusningsfængsler.

Sidstnævnte kan eksempelvis være tilfældet i sager, hvor den indsatte ikke har egnet bopæl, eller hvor personer i indsattes husstand ikke vil give samtykke til, at der sker udstationering til egen bopæl med fodlænke. Der kan også være tale om sager, hvor den indsatte har behov for pædagogisk støtte, som personalet i et udslusningsfængsel kan give den pågældende under udstationering. Tilsvarende vil gøre sig gældende, hvis afsoneren undtagelsesvis skal udstationeres direkte fra et lukket fængsel, eller hvor den indsatte har afsonet i lang tid, og hvor det vurderes, at den indsatte har brug for en mere gradvis overgang fra fængsel til egen bopæl med fodlænke, og det derfor findes mest formålstjenligt, hvis den pågældende indledningsvis udstationeres til et udslusningsfængsel.

Selvom det på det tidspunkt, hvor der resterer otte måneder til forventet prøveløsladelse, vurderes mere formålstjenligt, at den indsatte udstationeres til udslusningsfængsel, kan forholdene ændre sig i løbet af udstationeringen til udslusningsfængsel, således at det på et senere tidspunkt vurderes, at den pågældende bør udstationeres til egen bopæl med fodlænke.

94. Det følger af straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 6, at sager vedrørende udstationering af indsatte, der er udvist af landet ved dom, behandles efter ansøgning. Af lovbemærkningerne til bestemmelsen fremgår det, at kriminalforsorgen ikke er forpligtet til af egen drift at behandle sager om udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 1, for så vidt angår denne gruppe af indsatte, uagtet at de pågældende indsatte opfylder de tidsmæssige betingelser herfor.

Det fremgår videre af lovbemærkningerne, at det ikke er hensigten med bestemmelsen at afskære disse indsattes ret til at få prøvet, om betingelserne for udstationering i det konkrete tilfælde er opfyldt. Bestemmelsen i § 50 a, stk. 6, indebærer således alene, at sagsbehandlingsproceduren i disse sager ændres til, at kriminalforsorgens behandling af spørgsmålet om udstationering sker på baggrund af ansøgning.

Det er forudsat i lovbemærkningerne, at personalet i fængslerne skal vejlede de indsatte om hvilke omstændigheder, der skal være til stede, for at den indsatte kan opnå tilladelse til udstationering efter reglerne i straffuldbyrdelseslovens § 50 a.

Fælles betingelser for udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a

95. Det følger af *straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 1*, at kriminalforsorgen bestemmer, om indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder, kan udstationeres til egen bopæl med fodlænke eller til udslusningsfængsel, når en tredjedel af straffen er udstået, der ikke skønnes at være risiko for misbrug af udstationeringen, og hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udstationering. Vedrørende voldtægtsdømte se punkt 101 nedenfor.

Det er *for det første* en betingelse for udstationering, at en tredjedel af straffen er udstået. Det fremgår af bemærkningerne til loven, at det ikke har betydning, hvor straffen er udstået. Den tid, som den indsatte har været placeret i arresthus, herunder som varetægtsarrestant, samt den tid, som den pågældende har været anbragt i anden institution efter straffuldbyrdelseslovens § 78, indgår i beregningen af, om den indsatte har udstået en tredjedel af straffen.

Det er *for det andet* en betingelse for udstationering, at der ikke skønnes at være risiko for misbrug af udstationeringen. Det fremgår af bemærkningerne til loven, at der f.eks. ikke bør træffes afgørelse om udstationering, hvis den dømte, f.eks. på grund af et massivt alkoholmisbrug eller misbrug af euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, vurderes at være ude af stand til

at overholde de vilkår, der gælder for udstationering. Et yderligere eksempel på en sag, hvor der vil kunne foreligge misbrugsrisiko, kan være, hvis en indsat er dømt for vold mod sin nabo og ikke har været på fri fod mellem dom og afsoning. I en sådan sag vil det helt klare udgangspunkt være, at den indsatte ikke vil kunne udstationeres til samme bopæl med fodlænke.

Tilsvarende vil en indsat, som har fået udgangskarantæne eksempelvis pga. ny kriminalitet begået under udgang eller som i øvrigt har begået kriminalitet under afsoningen, som det helt klare udgangspunkt heller ikke kunne udstationeres på grund af risikoen for misbrug af udstationeringen.

For så vidt angår den skærpede misbrugs- og retshåndhævelsesvurdering ved afgørelse om udstationering til egen bopæl med fodlænke henvises til pkt. 117 nedenfor.

Det er *for det tredje* en betingelse for udstationering, at hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt – dvs. ud over misbrugsrisikoen – taler imod udstationering. Det fremgår af bemærkningerne til loven, at der i vurderingen af misbrugsrisikoen og hensynet til retshåndhævelsen bl.a. vil skulle indgå kriminalitetens art og straffens længde, evt. tidligere straffe, evt. disciplinærsager under afsoning, udelukkelse fra fællesskab, overførsel fra åbent til lukket fængsel, stofmisbrug samt udgangsmisbrug med deraf følgende udgangskarantæne.

I tilknytning til kravet om at den indsatte skal være idømt mere end 6 måneders fængsel, fremgår det af lovbemærkningerne, at der udelukkende vil kunne træffes afgørelse om udstationering for personer, der er idømt ubetinget fængselsstraf, men at det ikke er et krav, at den ubetingede fængselsstraf er idømt ved samme dom, når blot den samlede ubetingede fængselsstraf er mere end 6 måneder. Det fremgår af straffuldbyrdslovens § 50 a, at den idømte fængselsstraf skal være tidsbestemt. Ordningen gælder – modsat de eksisterende ordninger om udstationering - således ikke forvarings- og livstidsdømte.

96. Det følger af straffuldbyrdslovens § 50 a, stk. 2, at udstationering efter § 50 a, stk. 1, tidligst kan ske 8 måneder før forventet prøveløsladelse.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at der heri for det første ligger en tidsmæssig betingelse om, at der tidligst vil kunne ske udstationering 8 måneder før forventet prøveløsladelse. Det gælder alle former for prøveløsladelse efter afsoning af tidsbestemt straf, således straffelovens § 38, stk. 1, § 38, stk. 2, eller § 40 a.

Der ligger for det andet heri en betingelse om, at der skal være en forventning om, at den indsatte vil opfylde betingelserne for prøveløsladelse. Denne betingelse vil skulle være opfyldt i hele udstationeringsperioden. Indsatte, som forventes løsladt på endt straf, fordi prøveløsladelse skønnes utilrådelig, vil ikke kunne udstationeres efter den foreslåede bestemmelse.

I tilknytning hertil fremgår det af bemærkningerne, at indsatte, som er udstationeret til egen bopæl med fodlænke eller udslusningsfængsel, dog fortsat vil opfylde betingelserne for udstationering, hvis de i udstationeringsperioden uden egen skyld ophører med at opfylde betingelserne for prøveløsladelse, selvom udstationeringsperioden af denne grund vil blive udstrakt til mere end 8 måneder. Hvis den indsatte derimod selv er skyld i, at betingelserne om prøveløsladelse ikke længere er opfyldt, vil udgangspunktet være, at der skal ske tilbagekaldelse af tilladelsen til udstationering, og at den indsatte dermed skal tilbageføres til et fængsel med henblik på afsoning af reststraffen. Såfremt forholdene ændrer sig efter afslag på prøveløsladelse, således at den indsatte senere opfylder betingelserne for prøveløsladelse, vil betingelsen om, at der skal være en forventning om, at den indsatte vil opfylde betingelserne for prøveløsladelse være opfyldt.

I tilknytning hertil bemærkes det, at det i bemærkningerne til loven er forudsat, at kriminalforsorgen yder støtte til boligsøgning m.v. på et tidligt tidspunkt under afsoningen for at øge chancerne for, at der kan være en bolig til rådighed, når der resterer 8 måneder af afsoningen.

Fælles kompetence- og sagsbehandlingsregler

97. I medfør af straffuldbyrdeleslovens § 50 b er der i udgangsbekendtgørelsens § 50 fastsat særlige sagsbehandlingsregler i forhold til udstationering efter straffuldbyrdeleslovens § 50 a.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 50, stk. 3, at sager om udstationering efter stk. 1 af indsatte, der er udvist af landet ved dom, behandles efter ansøgning, jf. straffuldbyrdeleslovens § 50 a, stk. 6.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 50, stk. 4, at kriminalforsorgen skal tage spørgsmålet om udstationering op til overvejelse i så god tid, at udstationering vil kunne finde sted, når de tidsmæssige betingelser i bekendtgørelsens § 50, stk. 1, nr. 1 og nr. 5, er opfyldt.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 50, stk. 6, at kriminalforsorgen skal tage spørgsmålet om udstationering op til fornyet overvejelse, såfremt det på et senere tidspunkt må antages, at betingelserne for udstationering er til stede.

Endvidere fremgår det af bekendtgørelsens § 50, stk. 7, at kriminalforsorgsområdet skal tage spørgsmålet om udstationering op til fornyet overvejelse, når der er forløbet 3 måneder, siden kriminalforsorgsområdet senest meddelte den indsatte afslag på udstationering, såfremt afslaget alene er begrundet under henvisning til bestemmelserne i stk. 1, nr. 2 og/eller nr. 3. Bestemmelsen finder ikke anvendelse i sager om udstationering af indsatte, der er udvist af landet ved dom.

Endelig fremgår det af bekendtgørelsens § 50, stk. 8, at kriminalforsorgsområdet – i de tilfælde hvor der er givet tilladelse til udstationering til udslusningsfængsel - skal tage spørgsmålet om udstationering til egen bopæl med fodlænke op til fornyet overvejelse, når der er forløbet 3 måneder, siden kriminalforsorgsområdet senest overvejede, om betingelserne for udstationering til egen bopæl med fodlænke var opfyldt.

98. I medfør af straffuldbyrdeleslovens § 50 b er der i udgangsbekendtgørelsens § 51 fastsat nærmere regler for hvem der træffer afgørelsen om udstationering efter straffuldbyrdeleslovens § 50 a, imens det i bekendtgørelsens § 52 er bestemt, hvem der i udstationeringsperioden træffer de afgørelser, der følger af strafudståelsen.

Det fremgår af udgangsbekendtgørelsens § 51, stk. 1, at afgørelse om udstationering efter straffuldbyrdeleslovens § 50 a som udgangspunkt træffes af det kriminalforsorgsområde, hvor den pågældende er anbragt. Hvis en indsat påtænkes udstationeret til en bopæl eller et udslusningsfængsel, der ligger i et andet kriminalforsorgsområde, indhentes en udtalelse fra dette kriminalforsorgsområde, forinden afgørelse træffes.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 51, stk. 2, at afgørelse om udstationering efter straffuldbyrdeleslovens § 50 a af dømte, der er på fri fod, og som under straffesagen har været varetægtsfængslet så længe, at de tidsmæssige betingelser for udstationering efter § 50 a er opfyldt ved varetægtsfængslingens ophør, træffes af det kriminalforsorgsområde, hvorfra den dømte er løsladt fra varetægt.

Endelig fremgår det af bekendtgørelsens § 51, stk. 3, at direktoratet efter indstilling fra kriminalforsorgsområdet træffer afgørelse om udstationering efter straffuldbyrdeleslovens § 50 a i de sager, der er nævnt i § 8, stk. 1 og 3, § 9, stk. 1, nr. 1-4, og stk. 3.

Det fremgår af udgangsbekendtgørelsens § 52, at det er det kriminalforsorgsområde, hvortil den indsatte er udstationeret, der træffer de afgørelser, der følger af strafudståelsen, og som kriminalforsorgsområderne har kompetencen til at træffe, medmindre andet konkret aftales mellem det område, som den indsatte er udstationeret fra, og det område, hvor den indsatte udstationeres til.

Særlige betingelser for udstationering til egen bopæl med fodlænke

99. Det følger af straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 3, at udstationering til egen bopæl med fodlænke efter § 50 a, stk. 1, forudsætter, at der er sikret den indsatte passende beskæftigelse og underhold.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at beskæftigelseskravet er begrundet i resocialiseringshensyn. Om den dømte er beskæftiget som lønmodtager, selvstændig erhvervsdrivende, studier eller lignende er uden betydning. Den dømtes arbejde, uddannelse eller lignende bør som udgangspunkt have et tidsmæssigt omfang af minimum 20 timer og maksimalt 37 timer ugentlig. En person, der ikke har en form for beskæftigelse, vil som udgangspunkt ikke kunne udstationeres til egen bopæl med fodlænke. Beskæftigelseskravet vil dog kunne anses for at opfyldt ved deltagelse i dagcenteraktiviteter, programvirksomhed i kriminalforsorgens regi eller lignende.

Det samme kan gøre sig gældende, hvis det f.eks. er nødvendigt, at den indsatte passer sine børn, alvorligt syge familiemedlemmer eller er beskæftiget med en anden aktivitet, som fastlægges i forbindelse med udstationeringen. I sådanne tilfælde kan beskæftigelseskravet anses for opfyldt, uanset at den pågældendes beskæftigelsesaktivitet(er) udgør mindre end 20 timer ugentlig. Under alle omstændigheder vil det være en betingelse for udstationering til egen bopæl med fodlænke, at den indsatte har et forsørgelsesgrundlag.

100. Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 4, at udstationering til egen bopæl med fodlænke efter § 50 a, stk. 1, forudsætter, at den indsattes boligforhold er af en sådan beskaffenhed, at udstationeringen kan gennemføres, og at personer over 18 år, der har samme bopæl som den indsatte, meddeler samtykke dertil.

I tilknytning hertil er det i lovbemærkningerne anført, at udstationering til egen bopæl med fodlænke er en alternativ måde at udstå en idømt fængselsstraf på, og derfor bør denne afsoningsform indebære stort set samme begrænsning i den dømtes bevægelsesfrihed som strafafsoning i et fængsel. Dette forudsætter ikke blot, at den dømte har en bolig, hvor den pågældende kan pålægges at opholde sig under udståelsen, men ligeledes, at boligen er af en sådan beskaffenhed, at det er praktisk muligt at kontrollere, om den pågældende i udstationeringsperioden opholder sig på bopælen i de tidsrum, som tilsynsmyndigheden foreskriver. Bor den dømte f.eks. på hotel, herberg, i campingvogn eller lignende boligforhold af midlertidig karakter, vil denne betingelse som udgangspunkt ikke være opfyldt. Der må imidlertid i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret vurdering af den dømtes boligforhold med henblik på at afklare, om udstationering kan finde sted til egen bopæl med den fornødne intensive overvågning og kontrol.

Den modtager, der som led i den elektroniske overvågning og kontrol med den dømte skal placeres i dennes hjem, skal tilsluttes strømforsyningen, hvorfor det er et krav, at der i den dømtes bolig er indlagt strøm. Er dette ikke tilfældet, kan der ikke ske udstationering til egen bopæl med fodlænke.

I tilknytning hertil bemærkes, at det i lovbemærkningerne som nævnt er forudsat, at kriminalforsorgen yder støtte til boligsøgning m.v. på et tidligt tidspunkt under afsoningen for at øge chancerne for, at der kan være en bolig til rådighed, når der resterer 8 måneder af afsoningen.

101. Det er endvidere en betingelse for udstationering til egen bopæl med fodlænke, at personer, der har samme bopæl som den dømte, og som er over 18 år, meddeler samtykke til, at udstationering kan

finde sted på den fælles bopæl. Samtykke fra f.eks. den dømtes ægtefælle, samlever, hjemmeboende børn over 18 år m.fl., der er direkte berørt af den dømtes udstationering til bopælen, vil således skulle indhentes. Dette skyldes, at der i boligen skal installeres elektronisk overvågningsudstyr, ligesom den overvågning og kontrol, der vil finde sted i udstationeringsperioden, bl.a. består i uanmeldte kontrolbesøg på bopælen. Disse foranstaltninger nødvendiggør, at kriminalforsorgen har adgang til den dømtes bopæl.

Afskæring af voldtægtsdømte personers mulighed for udstationering til egen bopæl med fodlænke

102. Ved en ændring af straffuldbyrdelesloven (lovændring i 2024) blev der i straffuldbyrdeleslovens § 50 a indsat et nyt stk. 5, hvoraf fremgår, at indsatte, der er dømt for overtrædelse af straffelovens § 216 eller § 225, jf. § 216, ikke kan udstationeres til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol.

Det fremgår af lovbemærkningerne til bestemmelsen, at dette medfører, at indsatte, der er idømt tidsbestemt fængselsstraf i mere end 6 måneder for voldtægt, herunder ved andet seksuelt forhold end samleje, ikke kan udstationeres til egen bopæl med fodlænke. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at afskæringen af muligheden for udstationering til egen bopæl med fodlænke også gælder personer, der alene er dømt for forsøg på og medvirken til overtrædelse af de nævnte bestemmelser.

Det fremgår også af lovbemærkningerne, at det ikke vil ændre på, at udstationering efter straffuldbyrdeleslovens 50 a fortsat vil være et normalt led i afsoningen for indsatte med en tidsbestemt fængselsstraf på mere end 6 måneder. Kriminalforsorgen vil således fortsat have mulighed for at bestemme, at voldtægtsdømte kan udstationeres til udslusningsfængsel, når betingelserne i straffuldbyrdeleslovens § 50 a er opfyldt, herunder når en tredjedel af straffen er udstået, når der ikke skønnes at være risiko for misbrug af udstationeringen, og når hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udstationeringen. Udstationering til udslusningsfængsel vil som hidtil tidligst kunne ske 8 måneder før forventet prøveløsladelse.

Det bemærkes, at der i straffuldbyrdeleslovens § 48, stk. 4, er indskrevet en tilsvarende afskæring af voldtægtsdømtes mulighed for udstationering til egen bopæl med fodlænke i medfør af lovens § 48, stk. 2, nr. 3, jf. nærmere nedenfor under pkt. 112. Det betyder, at voldtægtsdømte personer er helt afskåret fra at blive udstationeret til egen bopæl med fodlænke.

Straffuldbyrdeleslovens §§ 46, stk. 3 og 4

103. Det fremgår af straffuldbyrdeleslovens § 50 a, stk. 7, at straffuldbyrdeleslovens § 46, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse i forhold til udstationering efter straffuldbyrdeleslovens § 50 a.

Det fremgår af bemærkningerne, at det medfører, at udstationering efter den foreslåede § 50 a, ikke kan finde sted, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180. Bestemmelsen indebærer således, at udstationering ikke vil kunne finde sted, hvis de opregnede betingelser er til stede. Det gælder, uanset om de almindelige betingelser for udstationering efter § 50 a i øvrigt måtte være opfyldt.

For personer, som afvikler et udstationeringsforløb, fører bestemmelserne til, at forløbet afbrydes. For indsatte, der er udstationerede, betyder dette, at den pågældende skal tilbageføres til fængsel eller arresthus, indtil udgangshindringen er ophørt.

Det bemærkes i tilknytning hertil, at straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 4, *ikke* gælder i forhold til udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a. Straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 4, bestemmer, at udgang ikke kan finde sted, hvis den dømte inden for de seneste 3 måneder er ikendt disciplinærstraf for overtrædelse af bekendtgørelsens § 36, stk. 2, eller regler fastsat i medfør af § 36, stk. 3, jf. stk. 2 (besiddelse af mobiltelefon). Hvis den indsatte ikendes en disciplinærstraf for besiddelse af mobiltelefon, skal det indgå i den konkrete vurdering af misbrugsrisikoen (§ 50 a, stk. 1, nr. 2) og hensynet til retshåndhævelsen (§ 50 a, stk. 1, nr. 3).

Vilkår

104. Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 50 b, at der vil blive fastsat nærmere regler om udstationering til egen bopæl med fodlænke og til udslusningsfængsel, herunder om vilkår for udstationeringen.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at der vil blive fastsat regler om vilkår for udstationering, herunder at der i den sidste halvdel af udstationeringsperioden vil kunne fastsættes lempeligere vilkår.

Det fremgår videre, at dømte, der udstationeres til udslusningsfængsel, med den foreslåede ordning som udgangspunkt vil blive undergivet de samme regler, som gælder for udgang fra åbent fængsel (fængselsvilkår) i den første del af udstationeringsperioden, mens de i den sidste del af udstationeringsperioden typisk vil være undergivet de regler for udgang, der gælder for udslusningsfængslet (institutionsvilkår).

Dømte, der udstationeres til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol, vil med den foreslåede ordning i den første del af udstationeringsperioden som udgangspunkt blive undergivet fodlænkevilkår, mens den dømte i sidste del af perioden typisk vil være undergivet natlænkevilkår.

Der er på den baggrund fastsat bestemmelser i udgangsbekendtgørelsens §§ 55-58 om vilkår ved udstationering til egen bopæl med fodlænke og bestemmelser i udgangsbekendtgørelsens §§ 72-73 om vilkår for udstationering til udslusningsfængsel.

Det bemærkes særligt, at det af udgangsbekendtgørelsens § 73, stk. 1, fremgår, at indsatte der er udstationeret til udslusningsfængsel - uanset at de som udgangspunkt er undergivet de regler, som gælder for udgang fra åbent fængsel i den første del af udstationeringsperioden - kan meddeles tilladelse til fravær til arbejde, uddannelse mv. i hele udstationeringsperioden, uanset periodens længde.

Tjeklister mv.

105. Det er som nævnt forudsat i straffuldbyrdelseslovens § 50 b, at der vil blive fastsat nærmere regler om en række forhold vedrørende udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a. Der er på den baggrund fastsat bestemmelser i udgangsbekendtgørelsens kapitel 11 om blandt andet betingelser for udstationering, kompetence- og sagsbehandlingsregler, vilkår, tilsyn og kontrol, tilbagekaldelse og bortfald. I bekendtgørelsens kapitel 15 er der indskrevet bestemmelser om klageadgang ved afgørelser om udstationering efter straffuldbyrdelseslovens § 50 a.

Der er derudover udarbejdet tjeklister og andet praksisnært materiale, der skal understøtte sagsbehandling mv. vedrørende den nye udstationeringsordning.

Kapitel 19

Udstationering til udslusningsfængsel m.v. for personer, der ikke er omfattet af udgangsbekendtgørelsens kapitel 11

106. Afgørelse om udstationering til udslusningsfængsel mv. træffes af det kriminalforsorgsområde, hvor den pågældende er anbragt, og som i øvrigt har kompetence til at træffe afgørelse om udgang, herunder udstationering til udslusningsfængsel. Hvis den institution, som den pågældende skal udstationeres til, ligger i et andet kriminalforsorgsområde, indhentes en udtalelse fra dette kriminalforsorgsområde. Dette kan evt. ske ved en telefonisk drøftelse.

Direktoratet har kompetencen til at give tilladelse til udstationering til udslusningsfængsel i de tilfælde, der er nævnt i § 8, stk. 1 og 3, § 9, stk. 1, nr. 1-4, og stk. 3.

Det kriminalforsorgsområde, hvortil den indsatte er udstationeret, træffer i udstationeringsperioden de afgørelser, der følger af strafudståelsen, og som kriminalforsorgsområderne efter de gældende regler har kompetence til at træffe, medmindre andet konkret aftales mellem det område, som den indsatte er udstationeret fra, og det område, hvor den indsatte udstationeret til.

Indsatte, der opfylder betingelserne for frigang, kan efter bekendtgørelsens § 77, stk. 2, udstationeres til et udslusningsfængsel m.v., hvis udgang af praktiske grunde ikke kan gennemføres som frigang, eller hvis det skønnes formålstjenligt, at udgang gennemføres som udstationering. Der kan dog ikke tillades udstationering med henblik på deltagelse i fritidsaktiviteter efter udgangsbekendtgørelsens § 44, stk. 4.

I forbindelse med en ændring af straffuldbyrdsloven i 2013 blev det i lovbemærkningerne forudsat, at fængslerne (nu kriminalforsorgsområderne) kunne træffe bestemmelse om, at indsatte i åbne fængsler, som på en behandlingsafdeling i et fængsel havde gennemgået behandling mod misbrug, kunne få tilladelse til udstationering til et udslusningsfængsel eller egnet behandlingshjem eller –institution i op til 1 år. En sådan mulighed for længerevarende udstationering vil kunne motivere indsatte med misbrugsproblemer til at gennemføre en relevant behandling for deres misbrug. Muligheden indebærer endvidere, at indsatte ikke efter endt behandling optager plads på behandlingsafdelingerne, fordi det på grund af risikoen for tilbagefald ikke er hensigtsmæssigt, at den pågældende placeres på en almindelig fælleskabsafdeling. Det anføres i den forbindelse i lovbemærkningerne, at muligheden for tidligere udstationering vil være formålstjenlig for at fastholde behandlingens effekt, fordi behandlingen kan følges op af de pædagogiske støttefunktioner, der findes på udslusningsfængslerne og på de behandlingshjem og -institutioner, hvortil udstationering kan ske.

Det følger af lovbemærkningerne, at behandlingen kan være gennemført på en behandlingsafdeling i et andet fængsel end det åbne fængsel, hvorfra den pågældende udstationeres. Der skal være tale om dokumenteret primærbehandling for misbrug.

107. Det er som ved frigang en generel forudsætning for udstationering, at den indsatte udstår fængselsstraf på mindst 5 måneder og opfylder de tidsmæssige betingelser for udgang i henhold til udgangsbekendtgørelsens kapitel 9. Tilladelse til udstationering kan tidligst gives, når en tredjedel af straffen er udstået, jf. § 77, stk. 1, 1. og 2. pkt.

Hvis særlige omstændigheder taler for det, kan kriminalforsorgsområdet give indsatte, der afsoner domme på under 8 år i åben institution, tilladelse til udstationering, selvom de nævnte generelle betingelser ikke er opfyldt.

For så vidt angår sager, hvor kriminalforsorgsområdet kan fravige de sædvanlige betingelser for udstationering, jf. også nedenfor under pkt. 108, henvises der særligt til direktoratets tjeklister og vidensbøger om udstationering.

Hvis kriminalforsorgsområdet i andre tilfælde skønner, at der er behov for udstationering, selvom de nævnte betingelser ikke er opfyldt, forelægges spørgsmålet for Direktoratet for Kriminalforsorgen.

I visse tilfælde vil en indsat, der opfylder betingelserne for udstationering til udslusningsfængsel m.v. tillige opfylde betingelserne for udstationering til eget hjem med fodlænke. Som det fremgår nedenfor under pkt. 112 anvendes udstationering med fodlænke frem for andre udslusningsmuligheder, hvis dette har særlig udslusningsmæssig værdi i forhold til den enkelte indsatte. Som det ligeledes fremgår nedenfor, kan udstationering til eget hjem i fodlænke evt. ske i forlængelse af en udstationering til et udslusningsfængsel.

Det bemærkes i øvrigt, at er den indsatte udeblevet uden lovlig grund efter tilsigelse til afsoning, medfører dette fratagelse af mulighed for blandt andet udstationering i et tidsrum af op til 6 måneder fra indsættelsen. Der henvises til pkt. 35.

Vedrørende muligheden for undtagelsesvist at give tilladelse til udstationering til udslusningsfængsel af indsatte, der inden for de seneste 3 måneder er ikendt disciplinærstraf for besiddelse mv. af mobiltelefon eller lignende kommunikationsudstyr, henvises til straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 4, og ovenfor pkt. 36.

108. Udgangsbekendtgørelsens § 78 indeholder nærmere regler om udstationeringsperiodens placering og varighed, afhængig af formålet med udstationeringen og straffens længde.

I forbindelse med reorganiseringen af kriminalforsorgen (maj 2015) har kriminalforsorgsområderne fået kompetencen til at træffe afgørelse om bl.a. udstationering til indsatte med tidsbestemte straffe på 8 år og derover. For så vidt angår disse indsatte fremgår udstationeringsperiodens varighed af bekendtgørelsens § 78, stk. 3-4. De generelle betingelser for at få tilladelse til udstationering, jf. ovenfor pkt. 107, gælder også for disse indsatte, og udstationering kan således ikke gives, før en tredjedel af straffen er udstået.

Efter bestemmelsen i § 78, stk. 1, skal udstationering normalt ske i den sidste del af opholdstiden eller op til en udstationering til egen bopæl med fodlænke. Til indsatte, der afsoner fængselsstraf på under 8 år, kan udstationering efter § 78, stk. 2, nr. 3, gives i indtil 4 uger eller, når særlige omstændigheder taler derfor, i indtil 3 måneder. Udstationering med henblik på deltagelse i et udslusningsprogram, kan gives i op til 4 måneder. Indsatte, som udstationeres fra et åbent fængsel efter at have gennemgået behandling mod misbrug på en behandlingsafdeling i et fængsel, kan udstationeres i op til 1 år for at fastholde behandlingens effekt, jf. ovenfor under pkt. 106.

Hvis særlige omstændigheder taler derfor, kan kriminalforsorgsområdet efter reglen i § 78, stk. 2, nr. 4, give tilladelse til, at indsatte i åben institution, der udstår fængselsstraf i under 8 år, udstationeres i længere perioder eller tidligere i afsoningen end anført i § 78, stk. 1 og 2. Hvis kriminalforsorgsområdet i øvrigt skønner, at der er behov for udstationering i længere perioder eller på et tidligere tidspunkt i afsoningen, forelægges spørgsmålet for Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Indsatte, der ikke er fyldt 21 år ved indsættelsen, kan få tilladelse til udstationering efter § 78, stk. 2, nr. 3, af længere varighed end 3 måneder, når særlige forhold taler derfor. Kriminalforsorgsområdet træffer sådan afgørelse for indsatte, der udstår fængselsstraf på under 8 år i åben institution. I andre tilfælde forelægges spørgsmålet for Direktoratet for Kriminalforsorgen.

109. Under udstationeringen er den indsatte underlagt de regler, der gælder for den pågældende institution. Der kan yderligere fastsættes særlige vilkår af hensyn til misbrugsrisikoen og af hensyn til retshåndhævelsen, herunder vilkår om at den indsatte undergiver sig samme regler, der gælder for udgang fra åbent fængsel.

En indsat, der efter endt misbrugsbehandling udstationeres til et udslusningsfængsel eller behandlingsinstitution m.v. fra et åbent fængsel, vil som udgangspunkt skulle undergive sig de regler, der gælder for udgang fra åbent fængsel ("fængselsvilkår") i den første måned. Udgangspunktet kan fraviges ud fra en konkret vurdering, hvori indgår straffens længde, kriminalitetens art og den resterende straffetid. Udstationeringen vil i øvrigt som udgangspunkt skulle ske på samme vilkår, som anvendes, når den indsatte afholder sædvanlig udgang, typisk afholds- og behandlingsvilkår.

110. Udstationering sker til offentlige eller private institutioner m.v., herunder til kriminalforsorgens udslusningsfængsler. Det forhold, at en indsat tilhører gruppen af negativt stærke indsatte, vil med betydelig vægt tale imod udstationering til et af kriminalforsorgens udslusningsfængsler.

111. Opmærksomheden henledes i øvrigt på muligheden for anbringelse efter straffuldbyrdelseslovens § 78, jf. bekendtgørelse om anbringelse af dømte i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus.

Kapitel 20

Udstationering til egen bopæl med fodlænke for personer, der ikke er omfattet af udgangsbekendtgørelsens kapitel 11

Indledning

112. Efter straffuldbyrdelseslovens § 48, stk. 2, nr. 3, kan en tilladelse til udgang betinges af, at den indsatte under udgangen undergiver sig intensiv overvågning og kontrol på bopælen. Ved afgørelse herom kan der træffes bestemmelse om, at reglerne i straffuldbyrdelseslovens §§ 78 b-78 f eller regler udstedt i medfør heraf helt eller delvis skal finde tilsvarende anvendelse, jf. straffuldbyrdelseslovens § 48, stk. 3. Voldtægtsdømte har ikke mulighed for udgang i form af udstationering til egen bopæl med fodlænke. Vilkår som nævnt i § 48, stk. 2, nr. 3, kan således ikke fastsættes for indsatte, der er idømt fængselsstraf eller forvaring for overtrædelse af straffelovens § 216 eller § 225, jf. § 216, jf. straffuldbyrdelseslovens § 48, stk. 4. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at afskæringen af muligheden for udstationering til egen bopæl med fodlænke også gælder personer, der alene er dømt for forsøg på og medvirken til overtrædelse af de nævnte bestemmelser.

Udstationering med fodlænke anvendes frem for andre udslusningsmuligheder, hvis dette har særlig udslusningsmæssig værdi i forhold til den enkelte indsatte.

De særlige regler om sådan udstationering til egen bopæl med fodlænke fremgår endvidere af kapitel 13 i udgangsbekendtgørelsen og kapitel 2 i udgangscirkulæret.

113. Kompetencen til at træffe afgørelse om udstationering til egen bopæl med fodlænke ligger hos kriminalforsorgsområdet for så vidt angår indsatte, der udstår tidsbestemt straf på et år og derover. For så vidt angår indsatte, der udstår straf på under et års fængsel, og indsatte, der udstår straf af fængsel på livstid eller forvaring, træffes afgørelsen af Direktoratet for Kriminalforsorgen efter indstilling fra det kriminalforsorgsområde, hvor den pågældende er anbragt. Hvis den indsatte bopæl ligger i et andet kriminalforsorgsområde, inddrages det kriminalforsorgsområde, som skal føre tilsyn med den indsatte under udstationeringen, i vurderingen af, om den pågældende er egnet til udstationering til egen bopæl med fodlænke, og om den pågældende opfylder betingelserne herfor.

Udstationering til egen bopæl med fodlænke forudsætter, at de tidsmæssige betingelser for udgang efter kapitel 9 er opfyldt, og som udgangspunkt, at en tredjedel af straffetiden er udstået. Hvis kriminalforsorgsområdet skønner, at der er behov for udstationering til egen bopæl med fodlænke, selvom disse betingelser ikke er opfyldt, forelægges spørgsmålet for Direktoratet for Kriminalforsorgen.

I forhold til unge, som har været varetægtsfængslet så længe i surrogat, at en tredjedel af straffen er udstået, eller dømte, der har udstået en stor del af straffen i varetægt, men er løsladt efter dom, vil dispensation fra kravet om en vis opholdstid f.eks. kunne være særlig relevant.

Udstationering til egen bopæl med fodlænke kan ske i et tidsrum af indtil 6 måneder før løsladelsestidspunktet. Udstationering til egen bopæl med fodlænke er i lovbemærkningerne forudsat at være det sidste led i et udslusningsforløb.

I en række tilfælde vil det være mest hensigtsmæssigt, at den indsatte har gennemført et udstationeringsforløb på eksempelvis et af kriminalforsorgens udslusningsfængsler, inden der kan ske udstationering til egen bopæl med fodlænke, mens udstationering til egen bopæl med fodlænke i andre tilfælde kan ske direkte fra et fængsel eller et arresthus.

Når kriminalforsorgsområdet finder, at en indsat bør udstationeres først til udslusningsfængsel og dernæst til egen bopæl med fodlænke, træffes så vidt muligt afgørelse om det samlede udslusningsforløb. Spørgsmålet om udstationering til egen bopæl med fodlænke, herunder en vurdering af den indsattes egnethed, skal således overvejes, inden der sker udstationering til udslusningsfængsel.

Målgrupper for udstationering til egen bopæl med fodlænke

114. Udstationering til egen bopæl med fodlænke kan bl.a. være relevant for langtidsdømte med domme på 8 år og derover. Da disse i en længere periode ikke har deltaget i det almindelige samfundsliv, vil det kunne være gavnligt, at prøveløsladelse ikke sker direkte fra en institution til eget hjem under almindeligt tilsyn, men at den indsatte i en mellemliggende periode forud herfor har et ophold i eget hjem, hvor den pågældende er undergivet overvågning og kontrol.

Også for andre end langtidsdømte kan det imidlertid være formålstjenligt at lette overgangen til en tilværelse i frihed ved at tillade den indsatte at opholde sig i eget hjem med fodlænke i en periode frem til løsladelsen. Muligheden bør dog kun helt undtagelsesvis kunne komme på tale for indsatte, der afsoner domme på mindre end 1 års fængsel.

Derudover kan muligheden for ophold på egen bopæl med fodlænke være relevant for indsatte, som opfylder betingelserne for frigang, men som af geografiske årsager ikke vil kunne gennemføre frigang, fordi det ikke er muligt at tilbringe fritiden, herunder natten, i en institution tæt ved arbejds- eller kursusstedet mv.

Endelig kan udstationering til egen bopæl med fodlænke være relevant, hvis vægtige hensyn til den indsattes familie eller resocialisering taler for det.

Af lovbemærkningerne følger, at tilladelse til udstationering til egen bopæl med fodlænke kun vil kunne ske i sådanne særlige tilfælde som ovenfor nævnt, hvor den indsattes familieforhold, afsoningsforløb eller hensynet til den pågældendes resocialisering taler for det.

115. Udstationering til egen bopæl med fodlænke i forlængelse af en udstationering efter kapitel 12 i udgangsbekendtgørelsen vil især kunne være relevant for indsatte med domme på 8 år og derover, der har behov for særlig støtte under udslusningen, f.eks. fordi de tidligere har haft misbrugsproblemer, inden frihedsberøvelsen har stået uden for arbejdsmarkedet i lang tid eller har et spinkelt netværk.

Indsatte med domme på 8 år og derover, der er mere velfungerende, f.eks. førstegangsstraffede med gode personlige og sociale forhold, der har haft en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet inden indsættelsen, og som ikke har misbrugsproblemer, vil kunne udstationeres direkte fra et fængsel til egen bopæl med fodlænke, hvis særlige hensyn taler herfor. Særlige hensyn kan f.eks. være problemer i hjemmet i relation til indsatte mindreårige børn, hvor en tilladelse til hyppigere udgang ikke kan afhjælpe eller har afhjulpet børnenes problemer.

Mindre tungtvejende hensyn kan imidlertid også begrunde udstationering med fodlænke af langtidsindsatte direkte fra fængsel, f.eks. den omstændighed, at den indsatte efter mange års afsoning skal lære at indgå i familielivet igen.

116. For både indsatte med domme på 8 år og derover og indsatte med kortere domme – dog som udgangspunkt ikke for indsatte med domme på under 1 års fængsel – kan udstationering til egen bopæl med fodlænke være særlig relevant for

- 1) indsatte, der på grund af deres personlighedsmæssige egenart ikke kan placeres på et af kriminalforsorgens udslusningsfængsler, og som ellers ikke ville kunne udsluses på fornuftig vis,
- 2) indsatte, der har gennemgået døgnbehandling på en behandlingsafdeling i et fængsel, og som skal følge en dagbehandling uden for fængslet i forbindelse med en udstationering,
- 3) indsatte, hvor vægtige humanitetshensyn taler for udstationering til egen bopæl, f.eks. på grund af indsatte helbredsforhold, alvorlig sygdom hos ægtefælle eller børn eller forhold i hjemmet i øvrigt, der bevirker, at fortsat strafudståelse i fængsel eller arresthus vil medføre alvorlige skadevirkninger for familien eller den indsatte, men hvor disse hensyn dog ikke har en sådan vægt, at de kan begrunde tidlig prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 2.
- 4) indsatte, der har brug for faste rammer for at kunne følge en uddannelse eller passe et arbejde, og som derfor vil kunne profitere af at skulle følge et på forhånd fastlagt aktivitetsskema, eller
- 5) indsatte, der opfylder betingelserne for frigang, men som af geografiske årsager ikke vil kunne gennemføre frigang, fordi det ikke er muligt at tilbringe fritiden, herunder natten, i en institution tæt ved arbejds- eller kursusstedet m.v.

Almindelige betingelser for tilladelse

117. Ud over de betingelser, der er nævnt i kapitel 13 i udgangsbekendtgørelsen, skal de almindelige betingelser for udgang være opfyldt, før der kan ske udstationering til egen bopæl med fodlænke. Dette betyder bl.a., at der på samme måde som ved udgang i øvrigt skal foretages en vurdering af, om hensynet til retshåndhævelsen taler imod udgangstilladelsen, jf. straffuldbyrðelseslovens § 46, stk. 1, nr. 3, og at der skal foretages en vurdering af misbrugsrisikoen, jf. straffuldbyrðelseslovens § 46, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2. Derudover skal de forhold, der er nævnt i udgangsbekendtgørelsens § 2 tillægges særlig vægt.

Det betyder endvidere, at udstationering til egen bopæl med fodlænke ikke kan finde sted, hvis den indsatte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den indsatte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180, jf. straffuldbyrðelseslovens § 46, stk. 3.

Vedrørende muligheden for undtagelsesvist at give tilladelse til udstationering til egen bopæl med fodlænke af indsatte, der inden for de seneste 3 måneder er ikendt disciplinærstraf for besiddelse mv. af mobiltelefon eller lignende kommunikationsudstyr, henvises til straffuldbyrdeleslovens § 46, stk. 4, og ovenfor pkt. 36.

Ved vurderingen af om der skal ske udstationering til egen bopæl med fodlænke skal der tages højde for den særlige risiko for misbrug og det særlige hensyn til retshåndhævelsen, der kan være forbundet med, at den indsatte ved ophold på egen bopæl vil have større mulighed for eksempelvis kontakt til et kriminelt netværk eller adgang til internet m.v.

På den baggrund bør der foretages en skærpet misbrugs- og retshåndhævelsesvurdering ved afgørelse om udstationering til egen bopæl med fodlænke, eksempelvis hvis

- den indsatte har begået kriminalitet i eget hjem, herunder navnlig volds- eller seksualkriminalitet over for personer, der har samme bopæl som den indsatte, er dømt for besiddelse af børneporno i hjemmet eller er dømt for grov narkotikakriminalitet eller økonomiske kriminalitet begået i hjemmet,
- den indsatte tilhører gruppen af negativt stærke indsatte,
- den indsatte tidligere har overtrådt vilkår i forbindelse med udstationering eller strafudståelse på bopælen med fodlænke, og vilkårsovertrædelsen har medført tilbagekaldelse af tilladelsen,
- den indsatte har begået alvorlig kriminalitet i det nærmeste nabolag.

Særlige betingelser for tilladelse

118. For at meddele tilladelse til udstationering til egen bopæl med fodlænke er det – på samme måde som ved andre former for udgang – *for det første* en forudsætning, at betingelserne i straffuldbyrdeleslovens § 46 er opfyldt, ligesom den pågældende efter udgangsbekendtgørelsens § 81, stk. 1, som hovedregel skal have udstået en tredjedel af straffen og opfyldt kravet om en vis opholdstid i institutionen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 37.

Derudover er det *for det andet* en betingelse for at meddele tilladelse til udstationering til egen bopæl med fodlænke, at den indsattes boligforhold er af en sådan beskaffenhed, at udstationeringen rent praktisk kan finde sted, jf. udgangsbekendtgørelsens § 85, stk. 1, og straffuldbyrdeleslovens § 78 b, stk. 1, nr. 1. Hvis den indsatte f.eks. bor på hotel, herberg, i campingvogn eller har lignende boligforhold af midlertidig karakter, vil denne betingelse som udgangspunkt ikke være opfyldt. Der må imidlertid foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af, om udstationeringen kan finde sted under den fornødne intensive overvågning og kontrol. Boligen skal have indlagt strøm, da den modtager, der placeres i den indsattes hjem, skal tilsluttes strømforsyningen. Der vil eventuelt i særlige tilfælde kunne gives tilladelse til, at den indsatte under udstationeringen tager ophold i en anden bolig, som kan godkendes til udstationering med fodlænke.

Det vil endvidere *for det tredje* som udgangspunkt være en betingelse, at den indsatte er beskæftiget i form af uddannelse, arbejde eller lignende, idet der dog konkret er mulighed for at fravige dette krav, f.eks. hvis den indsatte skal passe sine børn, syge familiemedlemmer eller være beskæftiget med en anden aktivitet, som fastlægges i forbindelse med tilladelsen til udstationering med fodlænke. Under alle omstændigheder er det en betingelse for tilladelsen, at den indsatte har et forsørgelsesgrundlag.

Er der personer over 18 år, der har samme bopæl som den indsatte, er det *for det fjerde* en betingelse, at samtlige disse personer giver samtykke til, at straffen udstås på bopælen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 85, stk. 2, og straffuldbyrdeleslovens § 78 b, stk. 1, nr. 3. Der skal således indhentes skriftligt samtykke fra den indsattes ægtefælle, samlever, hjemmeboende børn over 18 år m.fl. Samtykkekravet skyldes at

der skal installeres elektronisk overvågningsudstyr, og at der i udstationeringsperioden kan blive aflagt uanmeldte kontrolbesøg på bopælen.

For det femte kan udstationering til egen bopæl med fodlænke ikke meddeles, hvis denne udstationeringsform som følge af den indsatte forhold ikke findes hensigtsmæssig, jf. udgangsbekendtgørelsens § 85, stk. 3, og straffuldbyrdslovens § 78 b, stk. 2.

Derudover er det *for det sjette* en betingelse for tilladelse, at kriminalforsorgsområdet har fundet den pågældende egnet til udstationering til egen bopæl med fodlænke, og at man finder, at den indsatte opfylder betingelserne herfor, jf. udgangsbekendtgørelsens § 85, stk. 4, og straffuldbyrdslovens § 78 b, stk. 4.

Vilkår

119. Det er *for det første* et vilkår, at den indsatte ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen, jf. straffuldbyrdslovens § 48, stk. 1.

For det andet er det et vilkår, at den indsatte kun forlader sin bopæl inden for de tidsrum, der er givet tilladelse til, og som fremgår af et aktivitetsskema, som kriminalforsorgsområdet udarbejder, jf. udgangsbekendtgørelsens § 90, og straffuldbyrdslovens § 78 c, stk. 1, nr. 2. Af skemaet fremgår, hvornår den indsatte skal opholde sig på bopælen, hvornår han eller hun eventuelt skal opholde sig på arbejde, uddannelsesinstitution eller lignende, og hvornår den indsatte skal deltage i eventuel behandling, kontrolbesøg hos kriminalforsorgsområdet m.v. I aktivitetsskemaet vil det også blive fastsat, hvornår den indsatte kan forlade sin bopæl, herunder hvornår den indsatte eventuelt må forlade bopælen i weekender m.v.

For det tredje er det et vilkår, at den indsatte kun forlader sin bopæl til godkendte aktiviteter, jf. udgangsbekendtgørelsens § 87, stk. 1, og straffuldbyrdslovens § 78 c, stk. 1, nr. 3. Der vil typisk være tale om beskæftigelse, deltagelse i programvirksomhed, besøg hos nærstående, indkøb m.v. Aktiviteten vil dog også kunne være at tilbringe fritid uden for bopælen. Dette gælder særligt for indsatte, der overgår til udstationering på bopælen efter ophold på et udslusningsfængsel på vilkår af de regler, der gælder for det pågældende udslusningsfængsel, og som typisk kun skal opholde sig på bopælen om natten.

Det skal fremgå af aktivitetsskemaet, i hvilke tidsrum den indsatte må forlade bopælen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 90, stk. 2.

Kriminalforsorgsområdet kan udover de i aktivitetsskemaet nævnte aktiviteter tillade, at den indsatte kan forlade bopælen efter reglerne i kapitel 8 i udgangsbekendtgørelsen, medmindre kompetencen til at træffe afgørelse om udgang efter kapitel 2 ligger i Direktoratet for Kriminalforsorgen som f.eks. i sager vedrørende indsatte, der udstår straf af fængsel på livstid eller forvaring. Kriminalforsorgsområdet skal ved vurderingen af, om der bør gives tilladelse til at forlade bopælen til disse formål tage hensyn til, i hvilket omfang den indsatte har mulighed for at forlade bopælen i weekender, helligdage og lignende.

For det fjerde er det et vilkår, at den indsatte ikke indtager euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning.

Hvis den indsatte hidtil uden problemer har afviklet regelmæssig uledsaget weekendudgang uden vilkår om ikke at indtage alkohol, skal der fastsættes vilkår om, at den indsatte ikke fremtræder påvirket af alkohol under udstationeringen til egen bopæl. Øvrige indsatte bør have vilkår om ikke at indtage alkohol under udstationeringen til egen bopæl, jf. udgangsbekendtgørelsens § 87, stk. 2.

Hvis den indsatte har beskæftigelse uden for bopælen, er det *for det femte* et vilkår, at den indsatte ikke helt eller delvis udebliver fra arbejde, uddannelse eller lignende i udstationeringsperioden, jf. udgangsbekendtgørelsen § 87, stk. 1, og straffuldbyrðelseslovens § 78 c, stk. 1, nr. 5.

For det sjette er det et vilkår, at den indsatte efterkommer et eventuelt pålæg fra kriminalforsorgsområdet om deltagelse i et program, der skønnes egnet til at forbedre den indsattes muligheder for fremover at leve en kriminalitetsfri tilværelse, jf. udgangsbekendtgørelsens § 87, stk. 1, og straffuldbyrðelseslovens § 78 c, stk. 1, nr. 6.

For det syvende er det et vilkår, at den indsatte i udstationeringsperioden undergiver sig kriminalforsorgens tilsyn og kontrol, herunder elektronisk kontrol m.v., og overholder de forskrifter, som kriminalforsorgsområdet fastsætter med henblik på at gennemføre tilsynet med den pågældende, jf. udgangsbekendtgørelsens § 87, stk. 1, og straffuldbyrðelseslovens § 78 c, stk. 1, nr. 7.

For det ottende er det et vilkår, at den indsatte holder kriminalforsorgsområdet underrettet om forhold af betydning for udstationeringen og møder hos kriminalforsorgsområdet efter dettes nærmere bestemmelse, jf. udgangsbekendtgørelsens § 87, stk. 1, og straffuldbyrðelseslovens § 78 c, stk. 1, nr. 8.

Kriminalforsorgsområdet kan herudover fastsætte andre vilkår i overensstemmelse med straffuldbyrðelseslovens § 48, stk. 2, og kapitel 3 i udgangsbekendtgørelsen.

Fravær fra bopælen, tilsyn og kontrol

120. Kriminalforsorgsområdet kan efter udgangsbekendtgørelsens § 88 træffe bestemmelse om forskellige grader af overvågning og kontrol med den indsatte, således at ordningen både kan tilpasses tilfælde, hvor der er behov for intensiv overvågning og kontrol, og tilfælde, hvor en mindre intensiv overvågning og kontrol under udstationering til bopælen er tilstrækkelig, f.eks. overvågning af, om den pågældende er hjemme om natten (natfodlænke), dog således at den indsatte som minimum skal opholde sig på bopælen søndag til fredag i tidsrummet fra klokken 23 til klokken 07. Kriminalforsorgsområdet kan give tilladelse til, at dette tidsrum rykkes, såfremt det skyldes hensyn til den indsatte beskæftigelse og under forudsætning af, at den indsatte fortsat tilbringer 8 sammenhængende timer på bopælen om natten.

Det er forudsat, at der ved beslutningen om at meddele tilladelse til udstationering til egen bopæl med fodlænke samtidig vil blive truffet bestemmelse om tilladelse til fravær fra bopælen og om intensiteten af overvågningen og kontrollen i det enkelte tilfælde.

I forbindelse med en tilladelse til udstationering til egen bopæl med fodlænke vil der kunne træffes bestemmelse om, at den indsatte indledningsvis i en periode udstationeres på mere restriktive vilkår, f.eks. svarende til de regler, som gælder for strafudståelse på bopælen, og at den indsatte herefter senere overgår til udstationering på mere lempelige vilkår.

En indsat, der udstationeres til egen bopæl med fodlænke direkte fra fængsel eller i forlængelse af en udstationering til et udslusningsfængsel på vilkår af, at den indsatte undergiver sig samme regler, der gælder for udgang fra åbent fængsel, vil således som udgangspunkt skulle påbegynde udstationeringen til eget hjem på vilkår af, at den pågældende undergiver sig de regler, der gælder for strafudståelse på bopælen. På den anden side vil en indsat, der udstationeres til egen bopæl i forlængelse af et ophold på et udslusningsfængsel på vilkår af de regler, der gælder for det pågældende udslusningsfængsel, som udgangspunkt kunne påbegynde udstationeringen til eget hjem på vilkår, der minder om de regler, der gælder for udslusningsfængslet (natfodlænke).

Hvis en indsat under strafudståelsen i institutionen har haft tilladelse til regelmæssig uledsaget weekendgang til besøg hos nærstående på en anden bopæl end den bopæl, som den indsatte skal udstationeres

til med fodlænke, vil den indsatte i samme omfang som tidligere kunne få frihed til at forlade bopælen i weekenden med overnatning til at besøge de nærstående på den anden bopæl. Dette gælder, uanset at den indsatte i øvrigt skal udstationeres på vilkår af de regler, der gælder for strafudståelse på bopælen (og hvor der ikke hjemmel til at give tilladelse til overnatning på anden bopæl i weekender). Tilladelsen forudsætter, at der sker en videreførelse af den tilladelse til regelmæssig uledsaget weekendudgang, som den indsatte havde før udstationeringen til egen bopæl med fodlænke.

På grund af målgruppens forskelligartede karakter vil det imidlertid være muligt at fastsætte særlige vilkår både i skærpende og lempende retning om fravær fra bopælen i weekenden, hvis særlige omstændigheder taler for det.

121. Er der fastsat vilkår om behandling, deltagelse i programvirksomhed m.v., skal kriminalforsorgsområdet iværksætte disse umiddelbart efter, at udstationeringen er påbegyndt, medmindre vilkårene allerede er iværksat.

122. Ved udåndingsprøver anvendes alkoholtest, som rekvireres efter aftale med direktoratet (Koncern Sikkerhed). Mundstykker til alkometrene rekvireres fra centraldepotet på Københavns Fængsler, tlf. 72 55 54 31. Det bemærkes særligt, at hvis den indsatte fremtræder påvirket af alkohol, skal opfattelsen understøttes af en alkoholtest. Hvis prøven giver udslag for indtagelse af alkohol, og den indsatte nægter indtagelse, skal prøven gentages med en anden alkoholtester. Urinprøver foretages med pladetest, som ligeledes rekvireres fra centraldepotet. Afgivelse af udåndingsprøve skal overværes af personale fra kriminalforsorgsområdet, hvorimod der ved afgivelse af urinprøve normalt ikke bør være andre personer end den indsatte til stede i lokalet. Kriminalforsorgsområdet kan dog bestemme, at urinprøven skal afgives under synskontrol, hvis dette i særlige tilfælde skønnes nødvendigt for at undgå, at der foretages manipulation med prøven m.v. Der skal gøres notat om afgivelse af såvel udåndingsprøve som urinprøve, jf. §§ 97-98 i udgangsbekendtgørelsen.

123. Hvis en urinprøve giver udslag for indtagelse af euforiserende stoffer, og den indsatte nægter indtagelse heraf, indsendes prøven til laboratoriet ved hospitalet på Københavns Fængsler til yderligere undersøgelse. Der benyttes rekvisition til analyse af misbrugsstoffer, nr. 001124000400 (vhlab), som ligeledes rekvireres fra centraldepotet. Det bemærkes, at indsendelse af prøven til konfirmativ test på Københavns Fængsler ikke er til hinder for, at der træffes afgørelse om midlertidig overførsel til arresthus, hvis det vurderes, at betingelserne herfor er opfyldt, jf. § 101 i udgangsbekendtgørelsen.

124. Kontrolbesøg vil kunne finde sted på den indsattes arbejdsplads, uddannelsesinstitution eller lignende. Der skal være udpeget en kontaktperson på arbejdspladsen eller uddannelsesinstitutionen, som kan underrette kriminalforsorgsområdet, hvis den indsatte helt eller delvist udebliver fra sit arbejde, uddannelse eller lignende. Der skal gennemføres kontrolopringninger til den indsattes arbejdsplads eller uddannelsesinstitution efter kriminalforsorgsområdets nærmere bestemmelse, afhængig af de vilkår, som er fastsat i forbindelse med tilladelsen.

125. Kontrol af den indsatte sker herudover i forbindelse med, at den indsatte møder op hos kriminalforsorgsområdet efter dets nærmere bestemmelse eller ved kontrolbesøg på bopælen.

126. Intensiteten af tilsyn og kontrol, herunder om der skal foretages kontrolbesøg på og kontrolopringninger til bopælen, afhænger i øvrigt af de vilkår, der fastsættes i forbindelse med tilladelsen. Er der fastsat vilkår om, at den indsatte skal overholde de regler, der gælder for strafudståelse på bopælen, skal tilsyn og kontrol ligeledes følge disse regler, jf. §§ 20-21 i bekendtgørelsen om strafudståelse på bopælen. Er der fastsat vilkår om natfodlænke skal kriminalforsorgsområdet - udover én ugentlig kontrolopringning til arbejdspladsen - som minimum gennemføre én tilsynssamtale pr. uge, jf. udgangsbekendtgørelsens § 91 – eventuelt ved at den indsatte møder frem hos kriminalforsorgsområdet efter nærmere

aftale herom. Det bemærkes i øvrigt, at vilkårene for tilladelsen kan gradueres, at tilsyn og kontrol tilsvarende bør gradueres i overensstemmelse med de vilkår, der fastsættes, og at der ved natfodlænke kun helt undtagelsesvist forudsættes at ske uanmeldte kontrolbesøg på bopælen.

Midlertidig overførsel til arresthus

127. Det følger af § 78 d, stk. 2, i straffuldbyrdelsesloven og § 100 i udgangsbekendtgørelsen, hvornår en eventuel tilbagekaldelse af tilladelsen skal overvejes.

Sådanne overvejelser skal foretages umiddelbart efter indtræden af de konkrete omstændigheder, der kan danne grundlag for en tilbagekaldelse.

Hvis den indsatte efter forvaltningslovens §§ 19-20 skal partshøres, inden der træffes afgørelse skal kriminalforsorgsområdet give den indsatte lejlighed til at udtale sig. Den indsatte bør i den forbindelse meddeles en frist til at fremsætte eventuelle bemærkninger, men en sådan frist kan efter omstændighederne være meget kort.

Hvis det kriminalforsorgsområde, der varetager tilsynet med den pågældende, ikke har kompetence til at træffe afgørelse om tilbagekaldelse af tilladelsen, jf. udgangsbekendtgørelsens § 84, 1. pkt., afgives snarest indberetning til det kriminalforsorgsområde, der skal træffe afgørelsen.

128. I nogle tilfælde vil det umiddelbart stå klart for kriminalforsorgsområdet, at tilladelsen skal tilbagekaldes. I sådanne tilfælde skal der som altovervejende hovedregel ske midlertidig overførsel til fængsel eller arresthus. Det gælder f.eks., 1) hvis en indsat, der har vilkår om ikke at indtage alkohol under udstationeringen, har indtaget alkohol, 2) hvis en indsat i øvrigt fremtræder påvirket af alkohol, 3) hvis en indsat konstateres påvirket af euforiserende stoffer eller lignende, 4) hvis en indsat nægter at få foretaget udåndingsprøve eller urinprøve, 5) hvis en indsat ikke længere har et sted at bo, 6) hvis en indsat uden rimelig begrundelse kommer hjem efter det tidspunkt, der er fastsat i aktivitetsskemaet, eller 7) hvis en indsat har forladt bopælen uden for de i aktivitetsskemaet fastlagte tidsrum, og der ikke er givet tilladelse hertil. Hvis der sker midlertidig overførsel, anbringes den indsatte i det stedlige arresthus, indtil den endelige afgørelse er truffet.

Det kriminalforsorgsområde, der varetager tilsynet med den pågældende, kan træffe afgørelse om midlertidig overførsel, også i tilfælde, hvor området ikke har kompetencen til at træffe afgørelse om tilbagekaldelse af tilladelsen, jf. § 84, 2. pkt.

Ved midlertidig overførsel er det normalt to tilsynsførende, der transporterer den indsatte til det stedlige arresthus. Overførsel skal finde sted i umiddelbar forbindelse med, at den indsatte orienteres om afgørelsen. Hvis den indsatte ikke er indstillet på frivilligt at følge med de tilsynsførende, og der dermed er risiko for, at den indsatte vil unddrage sig den fortsatte strafudståelse, kan politiet tilkaldes med henblik på at få den pågældende anholdt og bragt til arresthuset.

Er der derimod tale om en vilkårsovertrædelse, hvor det ikke er åbenbart, at tilladelsen skal tilbagekaldes, forbliver den indsatte på bopælen og fortsætter udstationeringen med fodlænke, indtil der er truffet afgørelse om, hvorvidt tilladelsen skal tilbagekaldes eller ej.

Tilbagekaldelse og bortfald

129. Det kriminalforsorgsområde, der varetager de opgaver, der følger af strafudståelsen, jf. bekendtgørelsens § 84, stk. 1, (typisk det kriminalforsorgsområde, hvortil den indsatte er udstationeret) kan træffe afgørelse om tilbagekaldelse eller bortfald af tilladelsen i de tilfælde, der er nævnt i udgangsbekendtgørelsens § 102.

Hvis den indsatte på tidspunktet for udstationeringen eller under denne ikke længere opfylder betingelserne for tilladelsen, herunder vedrørende bestemte boligforhold, beskæftigelse eller samboendes samtykke, skal der foretages en konkret vurdering af, om ændringerne af den pågældendes forhold medfører, at det ikke længere er muligt at fortsætte udstationeringen. Det bemærkes, at hvis den indsatte indlægges på hospital, vil tilbagekaldelse af tilladelsen ikke nødvendigvis skulle ske, selv om det ikke er muligt at overvåge den pågældende elektronisk under indlæggelsen.

Hvis den indsatte overtræder de vilkår, der gælder for udstationeringen, herunder hvis tilsyn og kontrol ikke kan gennemføres på grund af den indsattes adfærd, skal der ligeledes foretages en konkret vurdering af, om vilkårsovertrædelsen i det enkelte tilfælde skal medføre tilbagekaldelse. Tilladelsen skal som altovervejende hovedregel tilbagekaldes, hvis den indsatte ikke opholder sig på sin bopæl inden for de fastsatte tidsrum, udebliver helt eller delvis fra arbejde, uddannelse eller lignende, ikke møder op til eventuel programvirksomhed eller eventuelt behandlingsprogram, ikke overholder et vilkår om ikke at indtage alkohol, ikke overholder vilkåret om ikke at indtage euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, eller fremtræder påvirket af alkohol i de tilfælde, hvor den indsatte har vilkår om ikke at fremtræde påvirket. Hvis vilkårsovertrædelsen er enkeltstående og helt bagatelagtig, eller der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder, kan tilbagekaldelse dog undlades.

Kriminalforsorgsområdet skal hurtigst muligt træffe afgørelse om, hvorvidt tilladelsen til udstationering skal tilbagekaldes. § 28 i udgangsbekendtgørelsen finder anvendelse.

Finder kriminalforsorgsområdet, at tilladelsen skal tilbagekaldes, sørger kriminalforsorgsområdet for, at afgørelsen hurtigst muligt forkyndes for den indsatte, og at den indsatte hurtigst muligt tilbageføres til afsoning. Hvis kriminalforsorgsområdet i forbindelse med tilbagekaldelsen har truffet afgørelse om overførsel fra åben til lukket institution, overføres den indsatte snarest muligt til denne institution. Kriminalforsorgsområdet kan eventuelt træffe beslutning om ny udstationering til udslusningsfængsel m.v. efter udgangsbekendtgørelsens kapitel 12, hvis betingelserne herfor er opfyldt, og en sådan anbringelse vurderes at være tilstrækkelig til at undgå fortsat vilkårsovertrædelse m.v.

Det er således det kriminalforsorgsområde, der varetager de opgaver, der følger af strafudståelsen, der har ansvaret for transporten af den indsatte, uanset om den indsatte forinden har været midlertidig overført til fængsel eller arresthus, beliggende i et andet kriminalforsorgsområde.

Sagsbehandling under udstationeringen med fodlænke

130. Det kriminalforsorgsområde, hvortil den indsatte er udstationeret, træffer i udstationeringsperioden de afgørelser, der følger af strafudståelsen, og som kriminalforsorgsområderne efter de gældende regler har kompetence til at træffe, medmindre andet konkret aftales mellem det område, som den indsatte er udstationeret fra, og det område, hvor den indsatte udstationeres til. Det følger heraf, at dette kriminalforsorgsområde skal træffe afgørelse om strafafbrydelse, prøveløsladelse m.v. Hvis tilsyns- og kontrolopgaver under udstationeringen udføres af et andet kriminalforsorgsområde fordi dette følge af en konkret aftale, kan dette område - f.eks. udover de i aktivitetsskemaet nævnte tidsrum - træffe afgørelse om, at den indsatte kan forlade bopælen efter reglerne i kapitel 8 i udgangsbekendtgørelsen, jf. § 99 i udgangsbekendtgørelsen og punkt 118 ovenfor.

Undvigelse

131. En person, der afsoner fængselsstraf under udstationering fra fængsel eller arresthus, vil kunne straffes for undvigelse i medfør af straffelovens § 124, stk. 5, jf. stk. 1. Det er en forudsætning for at

straffe efter bestemmelsen, at den indsatte forlader sin bopæl uden for de tidsrum, som er fastsat, med forsæt til at unddrage sig frihedsberøvelsen. Et sådant forhold skal anmeldes til politiet.

Det følger af lovbemærkningerne, at en indsat, der er udstationeret til egen bopæl med fodlænke, og som har forladt sin bopæl på det i aktivitetsskemaet fastsatte tidspunkt, men ikke vender tilbage til sin bopæl på det tidspunkt, hvor vedkommende efter aktivitetsskemaet har pligt dertil, ikke anses for flygtet med den følge, at vedkommende kan straffes efter straffelovens § 124, stk. 5, jf. stk. 1. Dette svarer til, hvad der gælder for en indsat, der udebliver fra et fængsel eller arresthus efter uledsaget udgang. Der vil i et sådant tilfælde imidlertid foreligge en vilkårsovertrædelse, der vil medføre, at den meddelte tilladelse til udstationering med fodlænke kan tilbagekaldes.

Kapitel 21

Udflugter

132. Udgangsbekendtgørelsens §§ 104-105 indeholder hjemmel til at tillade udflugter til indsatte i henholdsvis åben og lukket institution. Tilladelse til udflugter forudsættes normalt givet til grupper af indsatte, der i almindelighed bør være ledsaget af en eller flere funktionærer. Tilladelse til udgang forudsætter blandt andet, at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udgangstilladelsen, jf. straffuldbyrdeleslovens § 46, stk. 1, nr. 3. Dette indebærer, at udflugter, der kan opfattes som luksusprægede eller har ferielignende karakter, ikke kan finde sted. Nærmere retningslinjer herom er fastsat i Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse om retningslinjer for gruppevis udflugter m.v. fra kriminalforsorgens institutioner. Skrivelsen gælder således også for udflugter m.v. fra kriminalforsorgens udslyningsfængsler.

Det bemærkes, at hvis den indsatte er udeblevet uden lovlig grund efter tilsigelse til afsoning, medfører dette fratagelse af mulighed for blandt andet udgang til udflugter i et tidsrum af op til 6 måneder fra indsættelsen. Der henvises til pkt. 35.

Vedrørende muligheden for, at direktoratet undtagelsesvist giver tilladelse til udgang til udflugter til indsatte, der inden for de seneste 3 måneder er ikendt disciplinærstraf for besiddelse m.v. af mobiltelefon eller lignende kommunikationsudstyr, henvises til straffuldbyrdeleslovens § 46, stk. 4, og pkt. 36 ovenfor. Det bemærkes, at der i forbindelse med deltagelse i en udflugt som det helt klare udgangspunkt ikke vil foreligge sådanne helt særlige omstændigheder, der kan begrunde, at direktoratet giver tilladelse til deltagelse.

133. For indsatte med tilknytning til en bandegruppering m.v. fastsættes som udgangspunkt et vilkår for udgang om, at den pågældende ikke under udgangen må være sammen med andre bandemedlemmer. Et sådant vilkår gælder også for udgang i form af gruppevis udflugter og betyder, at indsatte, for hvem der er fastsat et sådant udgangsvilkår, ikke kan deltage i gruppevis udflugter, herunder løbeudgang, sammen med andre bandemedlemmer m.v.

134. Placering på en særafdeling afsondret fra det øvrige fængsel, f. eks. en afdeling for negativt stærke indsatte udelukker deltagelse i udflugter, herunder løbetræning, med indsatte fra andre afdelinger. Deltagelse i udflugter med indsatte fra egen afdeling kan være udelukket på grund af de vilkår, der er fastsat for den indsatte udgang, jf. f.eks. ovenfor om indsatte med tilknytning til en bandegruppering m.v.

135. Det følger af lovbemærkningerne til straffuldbyrdeleslovens § 49 a, at indsatte, der er idømt fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke kan gives tilladelse til udflugter, før der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år.

Kapitel 22

Administrativ klageadgang

136. Det fremgår af udgangsbekendtgørelsens §§ 108-109, i hvilket omfang der kan klages til direktoratet over afgørelser vedr. udgang.

Et afslag på regelmæssig eller lejlighedsvis udgang til besøg hos bestemte personer, jf. bekendtgørelsens § 35, stk. 1 og 2, samt § 40, stk. 1, kan påklages, hvis den indsatte opfylder de tidsmæssige betingelser for udgang efter kapitel 9. Hvis den indsatte opfylder de tidsmæssige betingelser for udgang efter kapitel 9, men ikke har bestemte personer at besøge, kan et afslag på udgang til ophold i egen bolig eller en individuel udflugt, jf. § 40, stk. 2, påklages.

Et afslag på udgang efter § 31, stk. 1, vil ligeledes kunne påklages.

For så vidt angår afslag på frigang fremgår det af bekendtgørelsens § 108, stk. 1, nr. 4, hvilke typer frigang, der er omfattet af klageadgangen. Klageadgangen omfatter afslag på frigang til de formål, der nævnes i § 44, stk. 2-3. Der er ikke adgang til at klage over et afslag på en sådan frigang, hvis den har en varighed ud over de tidsmæssige grænser, der er fastsat i bekendtgørelsen, eller hvis den ligger tidligere i afsoningsforløbet end normalt, jf. nærmere opregningen i § 108, stk. 1, nr. 4 af relevante bestemmelser. Klageadgangen omfatter ikke frigang, der skal ske op til en udstationering til egen bopæl med fodlænke.

Det følger af § 108, stk. 1, nr. 4, at det er en forudsætning for at klage over et afslag på frigang, at den indsatte udstår fængselsstraf på 5 måneder eller derover og opfylder de tidsmæssige betingelser for udgang efter kapitel 9. Endvidere er det en forudsætning, at den ansøgte frigang skal ske, efter at en tredjedel af straffen er udstået, medmindre der er tale om kortvarig frigang, som nævnt i § 45, stk. 2, nr. 2, 2. pkt.

Afslag på frigang til fritidsaktiviteter og afslag på frigang til beskæftigelse i egen virksomhed kan ikke påklages.

Der er efter § 108, stk. 1, nr. 5, mulighed for at klage over et afslag på udstationering til udslusningsfængsel. Der er ikke adgang til at klage over et afslag på udstationering, hvis den har en varighed ud over de tidsmæssige grænser, der er fastsat i bekendtgørelsen, eller hvis den ligger tidligere i afsoningsforløbet end normalt, jf. nærmere henvisningen i § 108, stk. 1, nr. 5, til de relevante bestemmelser.

Det følger af § 108, stk. 1, nr. 5, at det er en forudsætning for at klage over et afslag på udstationering, at den indsatte udstår fængselsstraf på 5 måneder eller derover og opfylder de tidsmæssige betingelser for udgang efter kapitel 9. Endvidere er det en forudsætning, at den ansøgte udstationering skal ske, efter at en tredjedel af straffen er udstået. Klageadgangen omfatter ikke udstationering, der skal ske op til en udstationering til egen bopæl med fodlænke.

Afslag på udstationering til egen bopæl med fodlænke kan ikke påklages.

Der er efter § 108, stk. 2, mulighed for at klage over et afslag på udstationering efter straffuldbyrdeslovens § 50 a og § 46, stk. 3, hvis de tidsmæssige betingelser i § 50, stk. 1, nr. 1 og nr. 5, er opfyldt, og afgørelsen indebærer afslag på både udstationering til egen bopæl med fodlænke og til udslusningsfængsel.

Det følger af § 108, stk. 3, at indsatte, der er dømt for overtrædelse af straffelovens § 216 eller § 225, jf. § 216, som ikke kan udstationeres til egen bopæl under intensiv overvågning og kontrol, jf.

straffuldbyrdelseslovens § 50 a, stk. 5, kan klage til direktoratet over afgørelser, der indebærer afslag på udstationering til udslusningsfængsel.

I de tilfælde, hvor der kan klages over et afslag på udgang, kan der ligeledes klages, hvis en tidligere givet tilladelse til udgang tilbagekaldes eller bortfalder.

Klageadgangen efter § 108 omfatter kun afslag på udgang og ikke afgørelser om, at en udgang skal ske på nærmere bestemte vilkår, f.eks. at den indsatte skal ledsages under udgangen eller ikke må indtage alkohol under udgangen.

Spørgsmålet om fornyet klageadgang er omtalt i § 109.

En klage til direktoratet skal iværksættes inden 2 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den indsatte og har som udgangspunkt ikke opsættende virkning. Se nærmere bekendtgørelsens § 110.

137. Vejledning nr. 10111 af 22. december 2023 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsvejledningen) bortfalder.

Direktoratet for Kriminalforsorgen, den 27. juni 2025

INA ELIASSEN

/ Mette Kjølby